

Αρ. εισ. 9710

ΤΑ ΣΗΜΕΡΙΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

ΔΗΜΗΤΡΗ ΓΛΗΝΟΥ

ΤΑ ΣΗΜΕΡΙΝΑ
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
ΤΟΥ
ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

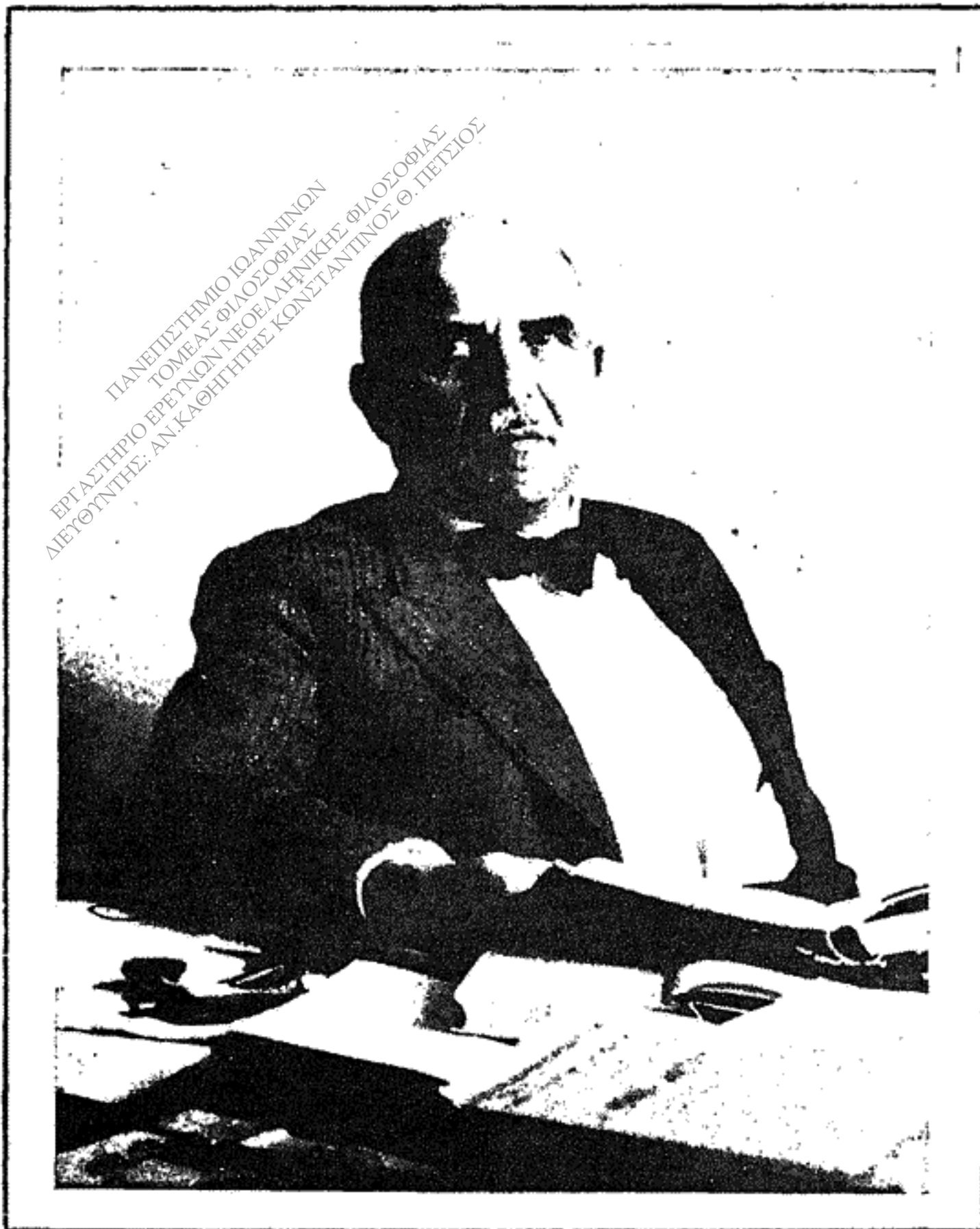
ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΕΙΣΑΓΩΓΗ Γ. Δ. ΖΙΟΥΤΟΥ

"ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ" Α. Ε.
ΑΘΗΝΑ
1945

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Α.Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Α.Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Α.Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Α.Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΕΤΣΙ ΚΑΙ ΣΕ ΤΟΥΤΟ ΤΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟ, ΔΙΕΡΕΥΝΩΝΤΑΣ ΕΝΑ - ΕΝΑ ΟΛΑ ΤΑ ΖΩΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ, ΘΑ ΠΟΥΜΕ ΕΙΛΙΚΡΙΝΑ, ΤΙΜΙΑ, ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΣΙΑ, ΟΠΩΣ ΠΑΝΤΑ, ΤΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΜΑΣ...

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΔΗΜ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

ΤΑ ΣΗΜΕΡΙΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ μελέτη γιὰ τὰ «σημερινὰ προβλήματα τοῦ ἑλληνισμοῦ» εἶνε τὸ τελευταῖο — δυστυχῶς ἀσυμπλήρωτο — ἔργο πού μας ἄφησε ὁ μέγας δάσκαλός μας Δ. Γληνός. Ἡ πρώτη (καράνομη) ἔκδοσή της ἔγινε τὸ Μάρτη τοῦ 1944, τρεῖς περίπου μῆνες μετὰ τὸ θάνατο τοῦ συγγραφέα (ἔκδοση ΚΟΜΕΗ, ἀριθ. 5, σχ. 160 μικρό, σελ. 1 - 28). Τὴν ἔκδοση ἐκείνη τὴ συνόδεψε τὸ σύντομο βιογραφικὸ σημείωμα, πού προοριζόταν τότε γιὰ τὸ 21ο τεῦχος τῆς «Κομμουνιστικῆς Ἐπιθεώρησης» (Ἰανάρης 1944) τὸ ἀφιερωμένο στὸ Γληνὸ καὶ πού ξαναδημοσιεύεται διορθωμένο καὶ σὲ τούτη τὴν ἔκδοση. Τὴ συνόδεψε ἐπίσης τὸ τελευταῖο κείμενο τοῦ Γληνοῦ, τὸ σχέδιο εἰσαγωγῆς του στὴ 10η ὀλομέλεια τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Κ.Κ.Ε., πού δημοσιεύεται στὸ παράρτημα καὶ τῆς ἔκδοσης αὐτῆς, ὅπου ἐπίσης ἀναδημοσιεύονται δύο ἄρθρα τοῦ Γληνοῦ γιὰ τὴν «ὀχτωβριανὴ Ἐπανάσταση καὶ τὸ ἐθνικὸ πρόβλημα» καὶ γιὰ τὰ «διεθνιστικὰ χαρακτηριστῆρα τῆς ὀχτωβριανῆς Ἐπανάστασης».

Ὁ χρόνος πού μεσολάβησε ἀπὸ τὴν πρώτη ὡς τὴ δεύτερη ἔκδοση ὄχι μόνο δὲν ἐπηρεάσε καθόλου τὸ ἔργο αὐτό, ἀλλ' ἀντίθετα τὸ ἔκανε πῶς ἐπικαιρο καὶ πῶς χρήσιμο: ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἔχει μπροστὰ του, ἄλυτα, τὰ πέντε κεντρικὰ προβλήματα τῆς ζωῆς του, ὅπως τὰ συνόψισεν ὁ Γληνός: τὸ ἐθνικὸ, τὸ πολιτειακὸ, τὸ οἰκονομικὸ, τὸ κοινωνικὸ καὶ τὸ πνευματικὸ. Καὶ μέσα στὶς συνθήκες τῆς τρομοκρατίας, πού ἐξαπέλυσεν ἡ φασιστικὴ δεξιὰ ἔπειτα ἀπὸ τὸ Δεκέμβρη, μέσα στὶς φρικώδεις ἀναθυμιάσεις τοῦ φασισμοῦ πού ξαναζωντάνεψε στὴν Ἑλλάδα, ὁ ἀγώνας γιὰ τὴ λύση τῶν προβλημάτων αὐτῶν γίνεται τραχύτερος, ἐπιταχτικότερος. Ἡ μελέτη τοῦ Γληνοῦ φωτίζει τὰ δύο πρῶτα προβλήματα καὶ δείχνει τὸ σωστὸ δρόμο γιὰ τὴ λύση τους.

Ὁ Δημήτρης Γληνός, πού γιὰ τριάντα τόσα χρόνια σκόρπισε στὴν ἑλληνικὴ χώρα τὸ φῶς τῆς ψυχῆς του καὶ τὴν ἀστραπὴ τοῦ μυαλοῦ του, γεννήθηκε στὴ Σμύρνη στὰ 1882 ἀπὸ μικροσσιτικὴ οἰκογένεια πού καταγόταν ἀπὸ τὴν Ἄνδρο. Στὴ Σμύρνη ἔμαθε τὰ πρῶτα γράμματα καὶ συμπλήρωσε τίς ἐγκύκλιες σπουδές του (στὴν Εὐαγγελικὴ Σχολή). Ἀπὸ μικρὸς βρέθηκε στὴν ἀνάγκη νὰ ἐργαστεῖ καὶ ἔτσι πολὺ νωρὶς γνώρισε τίς συγκινήσεις καὶ τίς πίκρες τῆς βιοπάλης. Ἡ σχέση του αὐτὴ μὲ τὴ ζωὴ ἔδωσε στὸ φωτεινὸ μυαλό του — ἕνα θαυμάσιο δέχτη γιὰ κάθε μήνυμα τῆς πραγματικότητας — τὴν εὐκαιρία ν' ἀρχίσει μιὰ παράλληλη ἀποταμίευση σχολικῶν γνώσεων καὶ προσωπικῆς ἐμπειρίας. Ἐτσι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς συνειδητῆς ζωῆς του ὁ Δ. Γληνός παρουσιάζει ἕνα βασικὸ χαρακτηριστικὸ, πού ξεχωρίζει καὶ ὑψώνει τὴν προσωπικότητά του: δηλ. τὴ σύνδεση τῆς θεωρητικῆς γνώσης μὲ τὴν πρακτικὴ δουλειὰ (ἄμεση παρατήρηση τοῦ κόσμου, προσωπικὴ θέση στὰ γεγονότα, καὶ δράση). Ἡ σύνδεση αὐτὴ θὰ συνοδέφει τὸ Γληνὸ σ' ὅλη του τὴ ζωὴ, ὡς τίς τελευταῖες στιγμές του, καὶ θὰ τὸν ἀναδείξει ἕνα ἀπὸ τὰ γονιμότερα πνεύματα τῆς νεοελληνικῆς ἱστορίας.

Ἡ φύση τὸν προίκισε μὲ πλουσιότατα ψυχικὰ καὶ πνευματικὰ ἐφόδια, ἀρμονικὰ συνταριασμένα σὲ μιὰν ἀδιάσπαστη ἐνότητα. Ἀπὸ τὴ μονολιθικὴν αὐτὴν ἐνότητα ψυχῆς καὶ μυαλοῦ, μὲ τὴν ἀδιατάραχτη ἰσορροπία καὶ τὴν ἀληθινὰ δλύμπια γαλήνη, ἀνάβρυζε ἀσταμάτητα ἡ ἡρεμὴ ἐκείνη αὐτοπεποιθὴση καὶ ἀποφασιστικὴτητα, ἡ φιλοσοφικὴ αὐτοκυριαρχία καὶ ἡ ἐνατένιση τῶν πραγμάτων «κάτω ἀπὸ ἕνα πρίσμα αἰωνιότητος», πού ἦτανε τὰ πῶς ἐκδηλα χαρακτηριστικὰ τῆς προσωπικότητος τοῦ Δ. Γληνοῦ.

Ἐπερνικῶντας τίς δυσκολίες μὲ τὴν αὐτοπεποιθὴσή του καὶ τὴν αἰσιοδοξία, ὁ Δ. Γληνός κατόρθωσε νὰ σπουδάσει στὴ φιλοσοφικὴ σχολὴ τοῦ πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (πῆρε τὸ δίπλωμά του στὰ 1905). Ἀπ' ἰδῶ καὶ ἐμπρὸς τοῦ ἀνοίγεται ὁ δρόμος γιὰ τὴν ἐκπαίδευση, πού

Θὰ μείνει πάντα τὸ ὑψιστὸ ἰδανικὸ τῆς ζωῆς του. Διορίζεται ἀμέσως δάσκαλος καὶ ἐργάζεται τρεῖς χρόνια στὰ Βουρλά καὶ στὴ Σμύρνη. Στὴ Σμύρνη τότε ὁ νεαρὸς φιλόλογος γίνεται σημαεφόρος τῶν νέων ἰδεῶν: ἐκεῖ κάνει τοὺς πρώτους ἀγῶνες του γιὰ τὴ δημοτικὴ γλῶσσα καὶ γιὰ τὴ διδασκαλία τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας στὰ σχολεῖα. Ἔτσι ἀρχίζει ἡ ἀγωνιστικὴ ζωὴ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἀναμορφωτῆ, ποὺ ἀνάδειξε ἡ νεότερη Ἑλλάδα.

Ἡ πρώτη ἐπιστημονικὴ ἐπαφὴ μὲ τὴν πραγματικότητα, ὅπως τοῦ παρουσιαζόταν τότε σ' ἓνα ἀπὸ τὰ σημαντικότερα κέντρα τοῦ ἀλύτρωτου ἑλληνισμοῦ, οἱ πρώτες γονιμοποιήσεις τῶν καρπερῶν ἰδεῶν ποὺ ἀρχισε νὰ σπέρνει ὁ κοινωνικὸς αὐτὸς μεταρρυθμιστής, εἰδείξαν τὴν ἀνεπάρκεια τῶν «φώτων» τοῦ «Ἀθηναίου Πανεπιστημίου». Στὰ 1908 ὁ Γληνὸς βρίσκεται στὴ Γερμανία, ὅπου σπουδάζει (πανεπιστήμια Ἰέννας καὶ Λειψίας) παιδαγωγικά, ψυχολογία, φιλοσοφία καὶ κοινωνιολογία. Γίνεται ἰδιαίτερα μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Βούντ καὶ δυὸ χρόνια ἐργάζεται στὸ ψυχολογικὸ του ἐργαστήριον. Ἔτσι φτάνει στὴ μεγαλύτερη πληρότητα ὁ ἐπιστημονικὸς ἐξοπλισμὸς του.

Ὅταν ὁ Γληνὸς βρισκότανε στὴν Ἰέννα γνωρίστηκε καὶ συνδέθηκε μὲ τὸ Γ. Σκληρό. Οἱ δυὸ φίλοι βλέπόντανε πολὺ συχνὰ καὶ κάνανε πολὺὲς συζητήσεις γιὰ τὰ νεοελληνικὰ προβλήματα. Ἀπὸ τὸ Σκληρὸ ὁ Γληνὸς δέχτηκε τὴν πρώτη παρότρυνση νὰ ἐπιδοθεῖ σὲ σοσιαλιστικὲς μελέτες. Καὶ ὁ σπόρος τῆς μαρξιστικῆς ἀλήθειας ἔπεσε σὲ γονιμὸτατο ἔδαφος καὶ δὲν ἀργήσε νὰ βλαστήσει. Δημοσιεύει (στὸ περιοδικὸ «Παναθηναία») μιὰ κριτικὴ μελέτη γιὰ τὸ γερμανὸ ἰδεαλιστὴ φιλόσοφο Ὅυκεν, ποὺ ἦτανε πολὺ τότε τῆς μόδας. Στὰ 1909 ὁ Γληνὸς δημοσιεύει (στὸ περιοδικὸ «Ἑλληνισμός», μὲ τὸ ψευδώνυμο Λ. Καλλέργης) τὴν πρώτη του πολιτικο-κοινωνιολογικὴ μελέτη (γιὰ τὴ νεοτουρκικὴ Ἐπανάσταση τοῦ 1908), ὅπου ἐφαρμόζει γιὰ πρώτη φορὰ τὴ μέθοδο τοῦ ἱστορικοῦ ὕλισμοῦ στὴν κριτικὴ τῆς τουρκικῆς μεταπολίτευσης. Ἀπὸ τὴ Λειψία (1910-1911) ὁ Γ. βρισκότανε σὲ ταχτικὴ ἐπαφὴ μὲ τοὺς Ἴωνα Δραγούμη, Μ. Τριανταφυλλῆ, Α. Δελμούζο καὶ τοὺς ἄλλους, ποὺ ἐνεργοῦσαν τότε γιὰ νὰ ἰδρυθεῖ ὁ Ἐκπαιδευτικὸς Ὅμιλος.

Γύρισε στὴν Ἑλλάδα στὰ 1911 καὶ διορίστηκε στὴν ἀρχὴ ἑλληνοδιδάσκαλος καὶ καθηγητὴς τῶν παιδαγωγικῶν στὸ Ἀρσάκειο. Στὰ 1912 διορίστηκε διευθυντὴς τοῦ Διδασκαλείου μέσης ἐκπαίδευσης καὶ ἔμεινε στὴ θέση αὐτὴ ὡς τὰ 1916. Στὰ χρόνια αὐτὰ εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ ἐνεργητικότερα μέλη τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ὀμίλου καὶ δημοσιεύει στὸ «Δελτίο» του πολλὰ μελέτες γιὰ ἐκπαιδευτικὰ καὶ κοινωνικὰ θέματα. Στὰ 1915 ἰδρυσε μαζί μὲ ἄλλους δασκάλους τὴν «Ἐνωσιν ἰδιοῦργων μέσης ἐκπαίδευσως» καὶ τὸ περιοδικὸ τῆς «Ἀγωγή» τὸ διευθύνει γιὰ δυὸ χρόνια.

Στὰ 1912 γίνεται ὁ ἐμπνευστὴς καὶ καθοδηγητὴς τῆς ἐκπαιδευτικῆς μεταρρύθμισης. Ὁ Γληνὸς εἶναι ὁ συντάχτης τῶν ἐκπαιδευτικῶν νομοσχεδίων, ποὺ ὁ τότε ὑπουργὸς τῆς Παιδείας Ἰ. Τσιριμῶκος κατάθεσε στὴ Βουλὴ (Νοέμβριος 1913). Τὰ νομοσχέδια αὐτὰ, παραλλαγμένα ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ τους μορφή, ἀποτελέσαν τρεῖς βάσεις τῆς ἐκπαιδευτικῆς μεταρρύθμισης, ποὺ τότε φάνηκε πὼς ἤθελε νὰ κάνει τὸ κόμμα τῶν φιλελευθέρων. Ἀλλὰ ἡ ἀντίδραση ξεσηκώθηκε ἐναντία στὰ νομοσχέδια ἐκεῖνα, τὸ κόμμα τῶν φιλελευθέρων τὰ ἀπαρνήθηκε καὶ ἔμειναν ἀψήφιστα. Ὁ Γληνὸς ἀνάλαβε παλληκαρίσια τὴ δημόσια ὑπεράσπισή τους μὲ μιὰ σειρά ἀρθρῶν, ποὺ δημοσιεύτηκαν στὴ «Νέα Ἑλλάδα» τοῦ Θ. Κουτούπη (τὰ ἀρθρα ἐκεῖνα, μαζί μὲ τὴν εισηγητικὴν ἐκθεση τῶν νομοσχεδίων, βγήκανε τὸ 1926 σὲ χωριστὸ τόμο μὲ τὸν τίτλο: «Ἐνας ἄταφος νεκρός»).

Στὰ 1916 ὁ Γ. παραιτήθηκε ἀπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ Διδασκαλείου μέσης ἐκπαίδευσης. Στὰ νοεμβριανὰ φυλακίστηκε καὶ ἔμεινε στὴ φυλακὴ ὡς τὸ Γενάρη τοῦ 1917. Μετὰ τὴν ἀποφυλάκισή του πῆγε στὴ Θεσσαλονίκη καὶ ἡ Προσωρινὴ Κυβέρνηση τὸν διόρισε πρόεδρο τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συμβουλίου τοῦ ὑπουργείου Παιδείας. Ἀπὸ τὴν ὑπεύθυνη αὐτὴ θέση του σύνταξε καὶ ἐφάρμοσε τὸ διάταγμα τῆς 11 Μαΐου 1917, ποὺ ἀποτελεῖ ἓναν ἱστορικὸ σταθμὸ στὴ νεοελληνικὴ παιδεία γιὰτὶ μ' αὐτὸ μπῆκε γιὰ πρώτη φορὰ ἡ δημοτικὴ γλῶσσα στὰ σχολεῖα.

Ξαναγύρισε στην Αθήνα μαζί με την κυβέρνηση Βενιζέλου (Ιούνης 1917) και διορίστηκε εκπ. σύμβουλος και γεν. γραμματέας του υπουργείου Παιδείας. Από τη θέση του αυτή ο Γληνός εφάρμοσε τη γλωσσική μεταρρύθμιση σ' όλη την Ελλάδα, αρχίζοντας έτσι τη μεγάλη εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, που θάφερνε στη χώρα μιάν αληθινή αναγέννηση. Αλλά η ελληνική αστική τάξη, σε στενή συμμαχία με τα απομεινάρια της φεουδαρχίας, ήταν ολοκληρωμένα αντιδραστική και δεν έννοούσε να παύσει ούτε το δικό της αστικό προοδευτικό ρόλο. Έτσι η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση δεν έγινε και μένει σαν ένα στοιχείο της ιστορικής αποστολής της εργατικής τάξης.

Στά 1920 ο Γληνός παραιτήθηκε από τη δημόσια θέση του και συνέχισε τους αγώνες του για τη γλωσσική και την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, με κέντρο τον Έκπαιδευτικό Όμιλο, που πολλές φορές βγαίνει πρόεδρος του. Την ίδια εποχή ίδρυσε την «Ανώτερη, γυναικεία σχολή» και σ' αυτή δίδαξε δυό χρόνια φιλοσοφικά μαθήματα.

Ξαναγύρισε στο υπουργείο Παιδείας μετά την επανάσταση του 1922 και σαν εκπαιδευτικός σύμβουλος συνεχίζει το έργο του για την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση. Στά 1924 ανέλαβε τη διεύθυνση της Παιδαγωγικής ακαδημίας, όπου δίδαξε φιλοσοφία και κοινωνιολογία (για πρώτη φορά στην Ελλάδα διδάχτηκε το μάθημα αυτό). Στην περίοδο αυτή δημοσίευσε τις μελέτες: «Γυναικείος ανθρωπισμός», «Δημιουργικός ιστορισμός», «Έθνος και γλώσσα», «Η κρίση του δημοτικισμού», «Οι χοῖροι ύψουσιν» κ.λ.π.

Όταν στά 1926 απλώθηκε στη χώρα η τρομοκρατία της παγκαλοκρατίας ο Γληνός απολύθηκε από τη θέση του, καταργήθηκε μάλιστα ολόκληρη η Παιδαγωγική ακαδημία. Από τότε δεν ξαναγύρισε πιά στη δημόσια υπηρεσία, αλλά δόθηκε ολοκληρωτικά στον αγώνα για την επικράτηση των ιδεών του.

Η παγκαλική δικτατορία καταδιώκοντας κάθε ελευθερία σκέψης χτύπησε σύρριζα και την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση. Η χώρα βρέθηκε για πρώτη φορά στά νεότερα χρόνια κάτω από μιάν στρατιωτική δικτατορία που πρώτ' απ' όλα ζήτησε να τσακίσει το εργατικό κίνημα, σαν τον κινητήριο μοχλό κάθε προοδευτικής κατάκτησης. Ίσαμε τότε η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση φαινότανε σαν να μπορούσε να γίνει από μιάν «φωτισμένη» αστική κυβέρνηση. Κάτω από τη βάνουση δικτατορία έγιναν τόσο βαθείες ζυμώσεις, που έδειξαν καθαρά πως καμμιάν εκπαιδευτική, ούτε η εκπαιδευτική, ούτε καν η γλωσσική, μπορεί να πραγματοποιηθεί άσχετα από την κοινωνική μεταρρύθμιση και πως καμμιάν εκπαιδευτική μεταρρύθμιση δεν μπορεί να γίνει αν δεν στηριχτεί στις προοδευτικές κινητήριες δυνάμεις της εποχής μας. Οι ζυμώσεις αυτές είχαν την αντανάκλασή τους και μέσα στον Έκπαιδευτικό Όμιλο. Τό Μάρτη του 1927 άρχισαν μέσα στον Όμιλο δημόσιες συζητήσεις για τόν ιδεολογικό προσανατολισμό της εκπαίδευσης και του σωματείου. Στις συζητήσεις ξεχώρισαν δύο ομάδες: η προοδευτική (σοσιαλιστική) με επικεφαλής τόν Γληνό, που ήταν και η πλειοψηφία και η συντηρητική (αντιδραστική) ομάδα Δελμούζου - Τριανταφυλλίδη, που ήταν μειοψηφία. Η μειοψηφία αποχώρησε κι από τότε ο Έκπ. Όμιλος προσανατολίστηκε όριστικά πρός τόν σοσιαλισμό. Στά τέλη του 1927 κυκλοφόρησε σ' όλη τη χώρα η περίφημη «διακήρυξη του Έκπ. Όμιλου» (έργο του Γληνού), που περιέχει τις προγραμματικές αρχές του Όμιλου. Στην περίοδο αυτή ο Γληνός διευθύνει τὰ περιοδικά «Αναγέννηση» (1926 - 28) και «Νέος Δρόμος» (1928 - 29), όπου δημοσίευσε πολλές φιλοσοφικές, κοινωνιολογικές και πολιτικές μελέτες.

Στά 1928 η αντίδραση θολώνει πάλι τόν όριζοντα. Η αστική τάξη, με επικεφαλής τόν κόμμα των φιλελευθέρων, ετοιμάζει νέα βαρεία δεσμὰ για τόν ελληνικό λαό. Μιάν περίοδο «νόμιμης» ανάφρασης κάθε ελευθερίας και καταδίωξης κάθε προοδευτικής ιδέας αρχίζει (ιδιώνυμο κλπ.). Την περίοδο αυτή η Ίερά Σύνοδος άνοίγει μιάν δίκη κατά του Γληνού κατηγορώντας τον «έπί διαδόσει άθεϊστικών ιδεών κλπ.». Ο Γληνός απάντησε παλληκαρίσια με γράμμα του στην Ίερά Σύνοδο, τονίζοντας ότι δεν της αναγνωρίζει τόν δικαίωμα να έλεγξει τη συνείδησή του, ότι κατά τόν Σύνταγμα η ελευθερία της συνείδησης είναι άπαραβίαστη και

... Αν οι φιλοσοφικές και επιστημονικές ιδέες, που διδάσκει, δεν συμφωνούν με τα δόγματα της εκκλησίας, ας λάβει όσα μέτρα νομίζει. Η Σύνοδος σταμάτησε τη δίωξη. Την ίδια χρονιά (1 Ιούνη 1928) ο Γληνός δικάστηκε στο πλημμελειοδικείο γιατί σαν πρόεδρος του Έκπ. Όμιλου οργάνωσε στο θέατρο «Αλάμπρα» (11 Γενάρη 1928) μιιά διάλεξη, όπου μίλησαν ο Π. Ίστράτι και ο Ν. Καζαντζάκης για την κατάσταση στη Σοβιετική Ένωση και γιατί, ύστερα από τη διάλεξη, έγινε πολιτική διαδήλωση στους δρόμους της Αθήνας. Το δικαστήριο αναγκάστηκε να άθωώσει το Γληνό.

Όταν στα 1929 η κυβέρνηση Βενιζέλου έφερε στη Βουλή εκπαιδευτικά νομοσχέδια συντηρητικώτερα από εκείνα του 1912, ο Γληνός τά πολέμησε με σειρά άρθρων, που δημοσιεύτηκαν στην «Ακρόπολη». Στην περίοδο 1930 - 1935 ο Γληνός εργάστηκε στη σύνταξη του Έγκυκλοπαιδικού λεξικού Έλευθερουδάκη (έγραψε τὰ άρθρα για τόν Κάντ, Καρτέσιο, Κόντ, Λόκε κλπ.) και στη σύνταξη του «Μεγάλου λεξικού της ελληνικής γλώσσας» (Δημητράκου).

Από την έπαχή της διάσπασης του Έκπ. Όμιλου ο Γληνός, «προχωρώντας άριστερά...», ξανοίγεται από την εκπαιδευτική και αναγεννητική δράση στην πολιτική και προσχωρεί όλόψυχα στον κομμουνισμό. Αρχίζει τότε η πιό γόνιμη και πιό φωτεινή περίοδος της ζωής του. Από τὰ 1931 συνεργάζεται στους «Πρωτοπόρους» όπου δημοσιεύει πολλές μελέτες (σημαντικότερες: για τη φιλοσοφία του Έγέλου, για τις πνευματικές μορφές της αντίδρασης, για την έκπολιτιστική επανάσταση κλπ.).

Η χώρα συγκλονίζεται τὰ χρόνια αυτά από τούς πολιτικούς και κοινωνικούς αγώνες, που θά την έφερναν ή προς την πρόοδο και τη λαϊκή κυριαρχία ή προς τó σκοτάδι και τó φασισμό. Ο Γληνός μπαίνει με όλες του τις δυνάμεις στους αγώνες αυτούς. Στα 1934 όρίστηκε αντιπρόσωπος της Ελλάδας εκ μέρους του Κομμουνιστικού κόμματος στο διεθνές συνέδριο τών διανοουμένων, που έγινε στη Μόσχα. Τὰ άρθρα του για τη Σοβιετική Ένωση και τó κοσμοϊστορικό έργο της θεμελίωσης του σοσιαλισμού, δημοσιευμένα στην άστική έφημερίδα «Νέος Κόσμος», έδωσαν σε πλατύτατο άναγνωστικό κοινό μιάν ολοκληρωμένη εικόνα της κοσμογονίας που συντελοούνταν εκεί. Στις εκλογές του 1935 βγαίνει βουλευτής Αθηνών του παλλαϊκού μετώπου και με την ιδιότητά του αυτήν αναπτύσσει όλη τη δραστηριότητά του μέσα κ' έξω από τη Βουλή. Οι αγορεύσεις του και οι πολιτικοί του λόγοι έχουνε όλη τη φωτεινότητα και όλη τη γονιμότητα του μυαλού του. Σά βουλευτής χειρίζεται υπεύθυνα, με έντολή της κοινοβουλευτικής ομάδας του παλλαϊκού μετώπου, τó σταφιδικό ζήτημα, που τότε συνταράζει πάλι τη χώρα και στη μεγάλη έπιτροπή, που είχε τότε συγκροτηθεί, άνακοινώνει τó πόρισμα της μελέτης του, που γίνεται δεχτό από τούς σταφιδοπαραγωγούς και όλο τόν εργαζόμενο λαό σαν ή καλύτερη λύση του σταφιδικού προβλήματος.

Με την 4η Αυγούστου αρχίζει ή περίοδος τών σκληρών διωγμών του, που πολλές φορές έβαλαν σε κίνδυνο τη ζωή του. Ο Γληνός πέρασε μιιά μεγάλη περίοδο στην Άκροναυκλία και στην έξορία (1936 - 1938), όπου είχε την εύκαιρία να συνδεθεί με τούς άλλους αγωνιστές του προλεταριάτου. Και μέσα στη φυλακή και στην έξορία εργάζεται γόνιμα και στην περίοδο αυτή συνθέτει τó βασικό φιλοσοφικό του έργο, τó «διαλεκτικό ύλισμό», που είναι τó σημαντικότερο φιλοσοφικό έργο που έχει να δείξει ή νεότερη Ελλάδα. Γύρισε από την έξορία κατά τὰ 1939 και ή φασιστική διχτατορία τόν υποχρεώνει να μένει φυλακισμένος στο σπίτι του, άπαγορεύοντάς του κάθε έπικοινωνία. Τότε ο Γληός καταπιάνεται με τη μετάφραση του Σοφιστή του Πλάτωνα, που ή εισαγωγή του, από 180 περίπου σελίδες, είναι ή πιό βαθειά και πιό φωτεινή μελέτη που έγινε στην Ελλάδα για τις άνθρωπιστικές σπουδές και για τόν Πλάτωνα (τó έργο αυτό βγήκε στα 1940). Έργο της φυλακής είναι και ή μετάφραση της «Γενεαλογίας της ήθικής» του Νίτσε, που βγήκε στα 1941 με μιιά εισαγωγική μελέτη για τó Νίτσε και τη φιλοσοφία του, την πληρέστερη που υπάρχει στα ελληνικά.

Στά 1941, μετά την κατοχή, βρίσκεται πάλι στα χέρια τών δημίων του πιασμένος από την «έλληνική» ασφάλεια και παραδομένος στους γερμανούς. 'Η υγεία του είναι τόσο κλονισμένη πιά, ώστε και αυτοί οι καταχτητές πείθονται να τον αφήσουν «υπό δρον» ελεύθερο. Τώρα, η φλογερή ψυχή του μεγάλου αυτού ανθρώπου φλογίζεται από τον πόθο για τη λευτεριά, για τη λύτρωση από τὰ εξωτερικά και εσωτερικά δεσμά. 'Ο Γληνός αφιερώνει όλες του τις δυνάμεις στον εθνικοαπελευθερωτικό και λαϊκοαπελευθερωτικόν αγώνα. Δουλεύει έντατικά σαν οργανωτής, σά διαφωτιστής, σαν πολιτικός ηγέτης. Γράφει πλήθος άρθρα στο «Ριζοσπάστη» και στην «Κομμουνιστική 'Επιθεώρηση». Τὰ τελευταία προϊόντα της πέννας του ήταν ή εκλαϊκευτική μελέτη «Τί είναι και τί θέλει τό ΕΑΜ», τό φυλλάδιο «Οί έχθροι του λαού», πού κυκλοφόρησε σέ δεκάδες χιλιάδες αντίτυπα τόν 'Οχτώβρη 1943 και ή μελέτη για «τὰ σημερινά προβλήματα του ελληνισμού». Τήν εποχή αυτή (Νοέβρης 1943) τό εθνικοαπελευθερωτικό κίνημα έχει φουντώσει στις πόλεις και στα χωριά. Τὰ ελληνικά βουνά αντιλαλούν από τὰ κατορθώματα τών ανταρτών. Μεγάλες περιοχές έχουν απελευθερωθεί και είναι ανάγκη να οργανωθεί, στην ελεύθερη 'Ελλάδα, κεντρική πολιτική εξουσία, τό νέο λαϊκό ελληνικό κράτος. 'Ο Γληνός πρέπει να βρεθεί εκεί για να μπει επί κεφαλής του αγώνα. Για να ήσυχάσει από τις δλο και πιο δδυνηρές και πιο επικίνδυνες ήπατικές κρίσεις και ν' αποκαταστήσει την κλονισμένη από τούς διωγμούς υγεία του, αποφασίζει να κάνει την επικίνδυνη έγχειρηση. 'Η αισιοδοξία του τόν παραστέκει κ' έδω. Πιστεύει πως σέ 15-20 μέρες θ'άνε γερός, έτοιμος ν' ανέβει στο βουνό. 'Ομως, τό πρωινό της 26 Δεκέμβρη 1943 τό σκοτάδι του θανάτου σκέπασε για πάντα τὰ μεγάλα φωτεινά μάτια του. 'Ο Γληνός νεκρός! Τό θλιβερό άγγελμα συγκλότισε τὰ εκατομμύρια τών ελλήνων, πού αγωνίζονταν, μαζί με τό Γληνό, τό μεγάλο αγώνα για τη λευτεριά. 'Ο Γληνός έπεσε στην πρώτη γραμμή αυτού του αγώνα, αφήνοντας ένα μεγάλο κενό, πού τίποτα δέ μπορεί να τό γεμίσει.

Μέσα από τὰ σύντομα αυτά βιογραφικά στοιχεία ξεπηδάει ή προσωπικότητα του Δημήτρη Γληνού, πού σ' δλη του τή ζωή σκόρπιζε φως και δύναμη, γονιμοποιώντας τή χώρα μας, φωτίζοντας την εκπαίδευση, την επιστήμη, τή φιλοσοφία, την ίδια την πολιτική. 'Ο Δημήτρης Γληνός αφήνει για όλους τούς Έλληνες τό δίδαγμα μιας ζωής υποδειγματικής σέ αγνότητα, σέ τιμιότητα, σέ παλληκαριά, σέ φωτεινές ιδέες και σέ γόνιμα έργα, μιας ζωής πού αναλώθηκε ολοκληρωτικά στην ύπηρεσία του λαού και του έθνους, σταν αγώνα για τη λευτεριά και την προκοπή, για την κοινωνική δικαιοσύνη και για τόν κομμουνισμό.

'Η μελέτη της νεοελληνικής πραγματικότητας και ο αγώνας για τη μετατροπή της στάθηκε ο κεντρικός άξονας της ζωής και του έργου του Γληνού. Σ' δλη τή συγγραφική παραγωγή του, τή σκορπισμένη σέ βιβλία, φυλλάδια, περιοδικά και έφημερίδες, κυριαρχεί ή λαχτάρα του αναγεννητή, πού πιστεύει πως ο ρόλος του φιλοσόφου «δέν είναι μόνο να έρμηνεύσει τόν κόσμο, αλλά και να τόν μεταβάλλει». Γι' αυτό και δέ μπορεί να γίνει κατανοητή, σ' δλο τό βάθος της, ή πνευματική κληρονομία του Γληνού αν ξεχωριστεί από την παράλληλη, έντονη πάντα και πάντα τίμια και παλληκαρσία, δράση του. 'Ο Γληνός είναι ένα φαινόμενο συμμετρικής αντιστοιχίας του πνευματικού στοιχείου με τό πραχτικό. 'Ο βαθύς στοχαστής συντροφεύεται πάντα από τόν επιδέξιο εκτελεστή. 'Ο Γληνός πρόβαλε σαν μεγάλος διανοητής, δπως και σαν μεγάλος réalisateur. Σέ δλη του τή ζωή πραγματοποίησε, με τή μεγαλύτερη συνέπεια και τιμιότητα, την πιο στενή, την πιο άρμονική σύνδεση θεωρίας και πράξης.

'Η ολοκληρωτική αφιέρωση του Γληνού, στα τελευταία χρόνια, στην άμση πολιτική δράση ήταν φυσικό να συγκεντρώσει περισσότερο τις σκέψεις του στη μελέτη τών νεοελληνικών προβλημάτων και στην αναζήτηση τών πραχτικών λύσεών τους. 'Επίμονη ήταν ή φροντίδα του να οργανωθεί συστηματικά ή επιστημονική έρευνά τους. 'Εκδήλωση αυτής της φροντίδας του ήταν και ή σύσταση ύπηρεσίας κρατικών μελετών του ΚΚΕ, πού ο ίδιος είχε την ανώτατη καθοδήγηση και κατάρτισε τις γενικές (μεθοδικές) οδηγίες και τό σχέδιο για τη λει-

τουργία της. Παρακολουθώντας την πορεία της δουλειάς αυτής, που γινότανε κάτω από την τρομοκρατία των γερμανών και των ράλληδων, έδινε πάντα τις φωτεινές οδηγίες του. Και όταν αποφάσισε να γράψει ο ίδιος τη μελέτη για «τά σημερινά προβλήματα του ελληνισμού» δεν έκανε παρά μια σύνθεση όλων των μερικότερων σχετικών σκέψεων και ενεργειών του. Η μελέτη αυτή θα ήταν το πρακτικό εγχειρίδιο εφαρμοσμένης πολιτικής για τα άμεσα προβλήματα του λαού. Δυστυχώς, οι πάμπολλες πολιτικές, οργανωτικές, καθοδηγητικές και διανοητικές απασχολήσεις του, όπως και ο πρόωρος θάνατος, δεν τον άφησαν να δώσει παρά μόνο το σχεδιάγραμμα του όλου έργου, τον πρόλογο και τα δύο πρώτα κεφάλαια.

Είπε αυτόνομη ότι η μελέτη αυτή του Γληνού, κατεξοχήν πρακτική και πολιτική, περιέχει τις σκέψεις του πάνω στα προβλήματα της χώρας, όπως παρουσιάζονταν στους τελευταίους μήνες του 1943. Ο τίτλος της θυμίζει το γνωστό έργο του Γ. Σκληρού: «Τα σύγχρονα προβλήματα του ελληνισμού» (Αλεξάνδρεια, 1919). Ανάμεσα στα δύο έργα δεν υπάρχει καμμία συγγένεια, καμμία αναλογία. Ξαίρουμε μόνο, όπως αναφέρουμε παραπάνω, ότι ο Γληνός είχε δεχτεί από το Σκληρό την πρώτη παρότρυνση για να μελετήσει τον επιστημονικό σοσιαλισμό. Ο Γληνός έμεινε πιστός στην παρότρυνση εκείνη: όχι μόνο μελέτησε το μαρξισμό, όχι μόνο έμβάθυνε στην κοσμοθεωρία του, με την άνοπλη φιλοσοφική του κατάρτιση, αλλά και τον γονιμοποίησε στο ελληνικό έδαφος, κάνοντάς τον ιδανικό και πράξη της ζωής του.

Όταν ο Γληνός δόθηκε στον αγώνα του λαού ολοκληρωτικά, όπως ήξαιρε αυτός να δίνεται — βάζοντας όλο το είναι του στην υπηρεσία της ιδέας και κάνοντας όλη του τη ζωή πράξη σύμφωνη με την ιδέα —, δεν έπαψε να απασχολείται, παρ' όλο το βάρος της καθημερινής του πολιτικής δράσης, με τα πνευματικά προβλήματα. Ο φιλόσοφος Γληνός δεν ξεχώρισε ποτέ από τον πολεμιστή Γληνό. Οι πόθοι και οι λαχτάρες του λαού έπρεπε να φανερωθούν στο πνευματικό έποικοδόμημα. Ο Γληνός ήταν ο πνευματικός ηγέτης του έθνους στα πιο κρίσιμα χρόνια της ιστορίας του. Σαν τέτιον τον τίμησε και θα τον τιμάει πάντα το έθνος. Όταν αναγγέλθηκε ο θάνατός του, το Πολιτικό Γραφείο του ΚΚΕ αποφάσισε, εκτός από άλλα, την έκδοση των «άπάντων Γληνού», την όνομασία με τ' όνομά του της ανώτερης σχολής στελεχών, την υποβολή πρότασης στη μέλλουσα συνταχτική έθνοσυνέλευση για να ιδρυθεί Ινστιτούτο ανθρωπιστικών σπουδών, σύμφωνα με την επιθυμία του Γληνού. Και το Έθνικόν Συμβούλιο, που συνήλθε στην ελεύθερη Ελλάδα στις 14 - 27 του Μάη 1944 — το πρώτο αντιπροσωπευτικό σώμα του ελληνικού λαού έπειτα από τέσσερα χρόνια ντόπιου και τρία χρόνια ξένου φασισμού — αφιέρωσε ειδική συνεδρίασή του σε «πολιτικό μνημόσυνο» του Γληνού και αποφάσισε την κρατική έκδοση των άπάντων του, όπως και την τοποθέτηση της προτομής του σε κεντρικό μέρος της πρωτεύουσας. Και για τις 26 Δεκέμβρη 1944 — την πρώτη επέτειο από το θάνατό του — οργανώνονταν μεγάλες εκδηλώσεις στη μνήμη του Γληνού (έκδοση αναμνηστικών φυλλαδίων, συγκεντρώσεις και διάλεξεις σ' όλη τη χώρα, πολιτικά μνημόσυνα, όμιλίες για την έκλαίτευση του έργου του στους εργάτες, στους αγρότες, στους μικροαστούς κλπ.). Τα συνταραχτικά γεγονότα, που έπακολούθησαν, δεν άφησαν να τιμηθεί η μνήμη του μεγάλου δάσκαλου του έθνους.

Όσοι είχαν την εύτυχία να συνεργαστούν με το Δημήτρη Γληνό την τελευταία αυτή περίοδο της ζωής του — την πιο γόνιμη, την πιο δημιουργική, την πιο φωτεινή — νοιώθανε τη φλογερή ψυχή του να λαχταράει για την ύλική και πνευματική προκοπή του λαού, για την ανύψωση του πολιτισμού της χώρας. Το άεικίνητο, το πολύφωτο, το κοφτερό μυαλό του εργαζόταν έντατικά — όπως πάντα. Μέσα από την υπέροχη πνευματική προσωπικότητα το θεωρητικό έργο του Γληνού πρόβαινε σαν ώριμος καρπός μιας πλουσιότατης σε μεστωμένο στοχασμό και σε δημιουργική δράση ζωής. Ο κρυσταλλικός σχηματισμός του είχε συντελεστεί μέσα σε τριάντα χρόνια πολύμοχθους πνευματικούς, πολιτικούς και κοινωνικούς αγώνες. Μια

πτυχή τῶν ἀγώνων αὐτῶν — καὶ ἡ ἀνώτερη ἔκφρασή τους στὸν πνευματικὸ τομέα — θὰ ἦταν τὸ θεωρητικὸ του ἔργο.

Τὸν Ὀκτώβρη τοῦ 1948 ἦταν νὰ βγεῖ ἡ «Κομ. Ἐπιθεώρηση» ἀφιερωμένη στὰ 25 χρόνια τοῦ ΚΚΕ. Ὁ Γληνὸς συνεργάστηκε, σὰν μέλος τῆς κεντρικῆς μορφωτικῆς ἐπιτροπῆς, στὸν καθορισμὸ τῆς ὕλης τοῦ τεύχους καὶ ἀνάλαβε νὰ γράψει μιὰ μελέτη γιὰ τὰ 25 χρόνια μαρξισμοῦ στὴν Ἑλλάδα, ἐξετάζοντας πῶς μεταφέρθηκε ἀπὸ τὴν Εὐρώπη ἡ σοσιαλιστικὴ γενικὰ ἰδεολογία, πῶς γονιμοποιήθηκε ὁ μαρξισμὸς στὸ ἑλληνικὸ κλῆμα καὶ πῶς ἔγινε πολιτικὴ θεωρία καὶ πράξη. Ὁ Γληνὸς χρειάστηκε μιὰ ἐνημέρωσή του σὲ ὅλη τὴν ἑλληνικὴ σοσιαλιστικὴ βιβλιογραφία, ἀπὸ τὴν πρώτη ἐμφάνισή τοῦ σοσιαλισμοῦ στὴν Ἑλλάδα καὶ στὴ δουλειὰ αὐτὴ ἔγινε στενότερη ἡ συνεργασία μας. Στις ὥρες αὐτές, κλεισμένοι σὲ ἀπόμερα, μικρὰ, τιμημένα δωμάτια πατριωτῶν, ποὺ ξαίρανε ὅτι παίζανε τὴ ζωὴ τους ἀνοίγοντας σὲ μᾶς τὶς πόρτες τους, κυρίαρχοῦσε ἡ ἀταραξία, ἡ γαλήνη — καὶ ἡ γαληνιότητα, ἡ serénité, ἦταν ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ ἐκδηλὰ χαρακτηριστικὰ τῆς προσωπικότητάς τοῦ Γληνοῦ. Κ' ἤρθε τότε, φυσικότατη ἡ ἐρώτησις:

— Πότε θὰ μᾶς δώσεις τὸ ἔργο τῆς ὀριμότητάς; Πότε θὰ δώσεις στὸ λαὸ τὸ θεωρητικὸ ὄπλο γιὰ τὴν πάλη του;

Ἡ ἐρώτησις τὸν ἀγγίζει βαθειά. Μιὰ ἀστραπὴ πέρασε ἀπὸ τὰ μάτια του, τὰ πάντα φωτεινὰ καὶ βαθυστόχαστα. Σιώπασε γιὰ λίγο κ' ὕστερα μίλησε, μὲ τὸν κρουσταλλένιο λόγὸ ποὺ ἀνάβλυζε πάντα τόσο ἤρεμα, τόσο ζυγιασμένα, τόσο διαλεχτικά.

— Μὲ ἀπασχολεῖ πολὺ τὸ ζήτημα. Ἔχω ἔτοιμες τὶς ἐργασίες μου. . . Πρέπει νὰ τὶς δώσω. . . Τὶς ἔχω δουλεμένες. . .

Καὶ ἀνάπτυξε πῶς εἶχε ἔτοιμο, καλὰ δουλεμένο στὸ μυαλό του (κι ὅπως ξαίρουν ὅσοι σχετίστηκαν μὲ τὸ Γληνὸ, τὴν πλήρη ἐπεξεργασία κάθε θέματος τὴν ἔκανε πρῶτα μὲ τὸ νοῦ κ' ὕστερα, μὲ ἀνεση καὶ σιγουριά, ποὺ φαίνονταν στὰ πάντοτε καθαρὰ χειρόγραφέ του, ἔγραφε στὸ χαρτί τὸ προῖόν τῆς μακρᾶς ἐγκεφαλικῆς κατεργασίας) τὸ ἔργο του, ποὺ θὰ ἦταν: α') *Διαλεχτικὸς ὕλισμός* (διαλεχτικὴ τῆς φύσης, διαλεχτικὴ τῆς γνώσης, διαλεχτικὴ τῆς κοινωνίας). Σκελετὸς τοῦ ἔργου αὐτοῦ θὰ ἦταν τὰ μαθήματα, ποὺ εἶχε κάνει στὴν Ἀκροναυπλία καὶ στὴν ἔξορ(α· β') μιὰ πολιτικοφιλοσοφικὴ μελέτη μὲ τὸν τίτλο: *Τριλογία τοῦ Πολέμου* (Α' Τὸ χρυσόμαλλο δέρας, Β' Πέρα ἀπὸ τὸ χάος, Γ' Ἐπὶ γῆς εἰρήνη) — ἀνάλυση τοῦ φαινομένου τοῦ πολέμου στὴν περίοδο τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ - φασισμού, τὸ ξεπέραςμα τῆς σημερινῆς κρίσης μὲ τὴν ἀνοδο στὴν ἐξουσία τοῦ λαοῦ καὶ τὸ χτίσιμο τῆς νέας κοινωνίας· γ') Μιὰ διαφωτιστικὴ μελέτη γιὰ τοὺς νέους, μὲ τὸν τίτλο: *Ὁρίζοντες νέας ζωῆς*, ὅπου, σὲ ἐπιστολὲς ἐνὸς ὄριμου ἀνδρα (πατέρα) πρὸς ἓνα νέο, θὰ ἐξετάζονταν ὅλα τὰ προβλήματα, ποὺ ἀπασχολοῦν σήμερα τοὺς νέους, ἡ σημερινὴ θέση τους στὴν κοινωνία καὶ ὁ δρόμος, ποὺ πρέπει ν' ἀκολουθήσουν στὴν ἐποχὴν αὐτὴ τῆς νέας κοσμογονίας. δ') *«Προχωρώντας ἀριστερά...»*. Στὸ ἔργο αὐτὸ ὁ Γληνὸς λογάριαζε νὰ συγκεντρώσει τὶς σκορπισμένες σὲ περιοδικὰ κ' ἐφημερίδες μελέτες του, ποὺ δείχνουν τὴν ἰδεολογικὴ του ἐξέλιξη ἀπὸ τὴ θέση ἐνὸς προοδευτικοῦ ἀστοῦ ἐκπαιδευτικοῦ σὲ σοσιαλιστὴ κ' ἔπειτα σὲ κομμουνιστὴ. Ὅπως ὁ ἴδιος τόνισε, ὅλοι οἱ σταθμοὶ αὐτῆς τῆς ἐξέλιξης, ποὺ πλέκεται μέσα στὴν πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ ἱστορία τῆς χώρας τῶν τελευταίων τριάντα χρόνων, φαίνονται μέσα σὲ κείμενα (ἄρθρα ἢ μελέτες) δημοσιευμένα στὴν κάθε ἐποχὴ. Μιλώντας, ἓνα χρόνο πρὶν, σὲ ἄλλο φίλο, γιὰ τὸ ἴδιο ἔργο, εἶχε πεῖ ὅτι θὰ τοῦ ἔδινε τὸν τίτλο: *«Ἀπὸ τὸ Μιστριώτη στὸ Λένιν...»* γιὰ νὰ τονίσει, δείχνοντας τὰ διαδοχικὰ στάδια τῆς ἰδεολογικῆς του ἐξέλιξης, πῶς, ἀπὸ μαθητὴ τοῦ Μιστριώτη, ἔγινε μαθητὴς τοῦ Λένιν.

Καὶ τελείωσε:

— Μέσα στὶς συνθήκες, ποὺ ζοῦμε, θὰ ἦταν προδοσία ν' ἀφήσω τὴ δουλειὰ μου γιὰ ν' ἀσχοληθῶ μὲ τὸ συγγραφικὸ μου ἔργο. Τώρα ὅλα πρέπει νὰ τὰ θυσιάσουμε στὴ λευτεριά τοῦ ἔθνους. Ὅταν τελειώσουμε μὲ τὸν ἐθνικοαπελευθερωτικὸν ἀγώνα, ἔλπίζω οἱ συνθήκες

πού θά διαμορφωθοῦν τότε, νά μοῦ ἀφήσουν τόν καιρό γιά νά πιδοθῶ καί σ' αὐτό. Σέ δυό χρόνια μπορῶ νά δώσω ὅλο αὐτό τὸ ἔργο. Τότε...

Δέν συμπλήρωσε τὴ φράση. Τὰ λαμπερὰ μάτια του βλέπανε μακριά, τὴ χαραυγὴ μιᾶς νέας ζωῆς, βλέπανε τὰ ὁράματα πού εἶχανε γίνει πραγματικότητα, βλέπανε αὐτὴ τὴν καινούρια, χαρούμενη καὶ πολιτισμένη Ἑλλάδα, πού τῆς εἶχε ἀφιερῶσει ὅλη του τὴ ζωὴ.

Κρίναμε ἀναγκαῖο νά διασώσουμε, στὴν εἰσαγωγὴ τῆς μελέτης γιά «τὰ σημερινὰ προβλήματα τοῦ ἑλληνισμοῦ», τὴ μαρτυρία αὐτὴ γιά τὸ θεωρητικὸ ἔργο τοῦ Γληνοῦ. Ὁ θάνατος ἐμπόδισε τὴν πραγματοποίησή του. Τὸ πνεῦμα ὁμοῦ τοῦ Γληνοῦ μένει πάντα ζωντανό, πάντα μαζί μας. Κι' αὐτὸ φωτίζει καὶ ἐμψυχώνει κάθε τίμιο ἄνθρωπο, δείχνοντάς του τὸ δρόμο πού ἔχει ν' ἀκολουθήσει γιά νά συντελέσει στὴν εὐτυχία τοῦ λαοῦ καὶ στὸ ἀληθινὸ μεγαλεῖο τῆς Πατρίδας.

Ἀθήνα, Μάης 1945.

Γ. Δ. ΖΙΟΥΤΟΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑ ΣΗΜΕΡΙΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ. ΕΙΚΟΣΙ ΠΕΝΤΕ ΧΡΟΝΙΑ ΛΙΩΝΕΣ ΠΛΑΤ· ΣΤΟ ΛΑΟ

Α' ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

- 1) 'Ανεξαρτησία και άκεραιότητα.
- 2) 'Ολοκλήρωση τής εθνικής ενότητας και τή άσφάλεια.
- 3) 'Η φιλοπατρία.
- 4) 'Η συνεργασία με τούς γειτονικούς λαούς.

Β' ΤΟ ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

- 1) 'Εσωτερική λευτεριά. Λαϊκή κυριαρχία. 'Η μορφή και ο χαρακτήρας τής έσωτερικής απολύτρωσης.
- 2) Τό πολιτειακό.
- 3) 'Η λαϊκή δημοκρατία.
- 4) 'Η αυτοδιοίκηση.
- 5) 'Εθνικός στρατός — εθνική άσφάλεια.

Γ' ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

('Ο άγώνας για τήν επιβίωση του λαού)

- 1) Τό πρόβλημα τής παραγωγής (άναρχα).
 - α) Τό άγροτικό πρόβλημα. Τό γαιοβελτιωτικό. Τό πρόβλημα του άγρ. κλήρου (άπαλλοτριώση)
Τό ύδρονομικό.
Τό καλλιεργητικό.
Τό κτηνοτροφικό.
Τό δασικό.
 - β) Τό βιομηχανικό πρόβλημα
Κινητήρια δύναμη
Προσαρμοσμένη βιώσιμη βιομηχανία α) βαρεία· β) έλαφριά. — 'Αγροτική βιομηχανία,
άστική βιομηχανία.
 - γ) Τό βιοτεχνικό πρόβλημα.
 - δ) Τό πιστωτικό πρόβλημα.
 - ε) Τό συνεταιριστικό πρόβλημα. Συνεταιρισμοί παραγωγής.
- 2) Τό πρόβλημα τής άνταλλαγής των άγαθών.
 - α) 'Εμπόριο έσωτερικό.
 - β) Συνεταιρισμοί άνταλλαγής άγαθών.
 - γ) Μεταφορές. - στεριανές - θαλασσινές.
 - δ) 'Εμπόριο έξωτερικό.
 - ε) Μεγάλη ναυτιλία.
- 3) Τό δημοσιονομικό πρόβλημα.
Φορολογία : α) άμεση· β) έκτακτη· γ) έμμεση· δ) κληρονομιάς.
Χρέη

Δαπάνες. Συντήρηση
 Παραγωγικές δαπάνες
 Δημόσια έργα.

Δ' ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

- 1) Κοινωνικές τάξεις. Άστοι, μικροαστοί, Άτομο και κοινωνία. Έργατες, αγρότες, υπάλληλοι, διανοούμενοι. Βελτίωση των όρων της ζωής τους.
- 2) Τό δικαιονομικό πρόβλημα
 αστικός κώδικας
 ποινικός κώδικας
 σιφρονιστικό σύστημα
- 3) Τό οικογενειακό πρόβλημα
 α) γυναίκα β) παιδί γ) νεολαία.
- 4) Ή κοινωνική πρόνοια.
 Άσφαλσεις. Ύγεια (πρόληψη, θεραπεία). Άνάπηροι, θύματα κλπ.

Ε' ΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

- 1) Γλώσσα.
- 2) Παιδεία.
- 3) Ήπιστήμη.
- 4) Τέχνη.
- 5) Θρησκεία.

Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΕ ΧΡΟΝΙΑ ΑΓΩΝΕΣ ΠΛΑΪ ΣΤΟ ΛΑΟ

Στις 18 του Νοέμβρη του 1943 έκλεισαν εικοσιπέντε χρόνια από τη μέρα, που ιδρύθηκε το Κομμουνιστικό κόμμα της Ελλάδας. Μέσα στο τέταρτο αυτό ενός αιώνα ο ελληνικός λαός πέρασε τα πιο κρίσιμα χρόνια της νεότερης ιστορίας του μετά την Έπανάσταση του 1821. Ήτανε τότε που ιδρύθηκε το κόμμα, μπλεγμένος ο λαός στον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, πέρασε τη μιζρασιατική έκστρατεία και την καταστροφή του 1922, πέρασε στρατιωτικά κινήματα, διχτατορίες, την περίοδο της αστικής ψευδοδημοκρατίας, νέα κινήματα, πραξικοπηματική παλινόρθωση της βασιλείας, την αίσχρη βασιλομεταξική διχτατορία της 4ης Αυγούστου, την επιδρομή του Ιταλικού φασισμού και βρίσκεται τώρα, δύομιση χρόνια, κάτω από τη φριχτή κατάχτηση και τυραννία του Ιμπεριαλιστικού ναζι-φασισμού. Σ' όλες αυτές τις περιπέτειες με τα επακόλουθά τους, την προσφυγιά εκατομμυρίων ξεριζωμένων ελλήνων, την εξαθλίωση, τις οικονομικές κρίσεις, τη σπατάλη και την καταστροφή των αγαθών του, την αδιάκοπη αίμορραγία του, το ΚΚΕ στάθηκε πάντα πιστά στο πλάϊ του ελληνικού λαού, πρώτο στον αγώνα και πρώτο στις θυσίες για την απολύτρωσή του από τα δεινά.

Από την πρώτη στιγμή που ιδρύθηκε και προπάντων από την ημέρα που προσχώρησε στην τρίτη Διεθνή και μπήκε κάτω από τη φωτεινή καθοδήγηση της μαρξιστικής λενινιστικής θεωρίας, βρέθηκε πάντα επικεφαλής των οικονομικών και πολιτικών διεκδικήσεων του εργαζόμενου λαού, προσπάθησε να φωτίσει και να συνειδητοποιήσει τις μάζες για τα πραγματικά τους συμφέροντα, να τις αποσπάσει από τα παραπλανητικά συνθήματα και από τις προλήψεις, που αδιάκοπα καλλιεργούσε η πλουτοκρατική ολιγαρχία για να τις κρατάει αποκοιμισμένες και παραστρατημένες κάτω από την πιο άσυνείδητη εκμετάλλευσή της, μίλησε πάντα στον εργαζόμενο λαό με τη φωνή της αλήθειας, διακήρυξε τίμια και ειλικρινά τους σκοπούς του και δε φοβήθηκε ποτέ κανένα διωγμό, δε δίστασε μπροστά σε καμμιά θυσία. Από τις πρώτες μέρες της ζωής του κόμματος οι φυλακές και οι εξορίες άρχισαν να γεμίζουν από τα καλύτερα στελέχη του. Η εκμεταλλευτική πλουτοκρατική ολιγαρχία, που κυβερνούσε τον τόπο, τότε με τη μιά, τότε με την άλλη πολιτική φατρία ή με στρατοκράτες και κινηματίες διχτάτορες, μεταχειρίστηκε όλα τα άτιμα μέσα της συκοφαντίας, της πλαστογραφίας, της δωροδοκίας και της διαφθοράς των εργαζομένων και της ώμης βίας για να

κλείνει τὸ στόμα τοῦ ΚΚΕ καὶ νὰ σπάσει τὶς μαχητικὲς τοῦ δυνάμεις. Μέσα στοὺς ἀγῶνες αὐτοὺς τὸ ΚΚΕ ἀντρώθηκε, ὠρίμασε καὶ ἀτσαλώθηκε. Πέρασε τὶς παιδικὲς τοῦ ἀρρώστειες καὶ κρίσεις τοῦ μὲ τὴ βοήθεια τῆς σωστῆς θεωρίας καὶ καθοδήγησης, ποὺ ἐπήγαζε ἀπὸ τὴν τρίτη Διεθνῆ καὶ ἀπὸ τὸ μεγάλο μπολσεβίκικο κόμμα τοῦ Λένιν καὶ τοῦ Στάλιν. Φωτισμένο ἀπὸ τὴν πείρα τοῦ καὶ ἀπὸ τὴ μελέτῃ τῶν ὄρων τῆς ἐλληνικῆς ζωῆς, μὲ σκέψη δημιουργικὴ τῆς ἡγεσίας τοῦ καὶ προπάντων τοῦ ἀξίου ἀρχηγοῦ τοῦ Ν. Ζαχαριάδη, ἔθεσε ἀπὸ τὰ 1934 μὲ τὶς ἀποφάσεις τῆς ἕκτης ὀλομέλειας τῆς κεντρικῆς τοῦ ἐπιτροπῆς τ' ἀκλόνητα θεμέλια μιᾶς κομμουνιστικῆς πολιτικῆς, ποὺ ὁ σκοπὸς τῆς εἶνε νὰ ὀδηγήσει τὸν ἐλληνικὸ λαό, σύμφωνα μὲ τ' ἀντικειμενικὰ δεδομένα τῆς ἐλληνικῆς πραγματικότητος, στὴν ὀριστικὴ τοῦ ἀπολύτρωση ἀπὸ κάθε λογῆς σκλαβιὰ καὶ ἐξάρτητη.

Τὴ βασιλομεταξικὴ τεταρτοαυγουστιανὴ διχτατορία, ποὺ καταταυράνησε τὸ λαό καὶ τὸν ὀδήγητε τελικὰ στὴν καταστροφὴ μὲ τὴν προδοσίαν, μόνον τὸ ΚΚΕ καὶ τὴν προεῖδε καὶ ἀγωνίστηκε νὰ τὴ ματαιώσει καὶ τὴν ἐπολέμησε σ' ὅλη τὴ διάρκειά της. Χιλιάδες ἀγωνιστὲς τοῦ σάπισαν χρόνια στὶς φυλακὰς καὶ στὶς ἐξορίες, ἐλιμοχτόνησαν, βασανίστηκαν, δολοφονήθηκαν ἀπὸ τὰ ὄργανα τοῦ Μανιαδάκη, θερίστηκαν ἀπὸ τὴ φυματίωση καὶ τέλος παραδόθηκαν κατὰ τὸν ἀτιμότερο τρόπο στοὺς ξένους κατακτητὲς, ποὺ τουφεκίζουν τὸρα κατὰ ἑκατοντάδες κάθε φορὰ ποὺ θέλουν νὰ τρομοκρατήσουν τὸ λαό. Καὶ ὅταν ἦρθε τέλος ἡ φριχτὴ τριπλὴ ὑποδούλωση τοῦ λαοῦ μας ἀπὸ τοὺς Ἰταλοὺς φασίστες, τοὺς γερμανοὺς καὶ τοὺς βουλγάρους, πρῶτον τὸ ΚΚΕ καὶ ἔδωσε τὸ σωστὸ χαρακτηρισμὸ στὸν ἐθνικοαπελευθερωτικὸ ἀγῶνα καὶ κάλεσε ὅλο τὸ λαό νὰ παλαίψει ἐνάντια στὴν ξένη σκλαβιὰ καὶ ὀργάνωσε τὴν πάλη του. Δυόμισι χρόνια τὸρα τὸ ΚΚΕ παλεύει στὴν πρώτη γραμμὴ ἀπὸ τὸ Ταίναρο ὡς τ' ἀλβανικὰ σύνορα καὶ τὴ Φλώρινα καὶ ἀπὸ τὰ Γιάννενα ὡς τὸν Ἐβρο ποταμό, μὲ τ' ὄπλο στὸ χέρι στὰ βουνά, μὲ τοὺς μαζικοὺς ἀγῶνες στὶς πολιτεῖες, γιὰ τὴ λευτεριά καὶ τὴν ἐπιβίωση τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ. Καὶ αὐτὸ χύνει τὸ αἷμα τοῦ ποτάμι, τὴ στιγμὴ ποὺ κάθε λογῆς ἐπικριτὲς τοῦ κοπροσκυλᾶνε στὰ καφενεῖα τῆς Ἀθήνας ἢ καὶ συνεργάζονται ἄμεσα καὶ ἔμμεσα μὲ τὸν κατακτητὴ.

Τὸ ΚΚΕ ὕψωσε πρῶτον τὴ σημαία τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος, ἀνεξάρτητα ἀπὸ πολιτικὲς καὶ ἰδεολογικὲς διαφορὰς, τοῦ ἐνιαίου ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ ἀγῶνα. Στὴν πρόσκλησή του αὐτὴ δὲν ἀνταποκρίθηκαν παρὰ μόνον μερικὰ ἀριστερὰ κόμματα καὶ ὀργανώσεις, καὶ συγκρότησαν, ἀπὸ τὸ Σεπτέμβριον τοῦ 1941, τὸ Ἐθνικὸ Ἀπελευθερωτικὸ Μέτωπον (ΕΑΜ). Τὰ παλιὰ κόμματα, αὐτὰ τὰ λεγόμενα «δημοκρατικά», καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἀκόμη, ποὺ τὸ ὑπέρτατον χρέος τους θὰ ἦταν νὰ βρίσκονται στὴν πρώτη γραμμὴ τοῦ ἀγῶνα ἐνάντια στὸν κατακτητὴ, ἐπροτίμησαν τὴν ἡσυχία τους καὶ τὴν κριτικὴ «ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς».

Ἄνταποκρίθηκε ὅμως κατὰ μᾶζες ὁ ἐλληνικὸς λαὸς στὴ μεγαλύτερη πλειονοψηφία του, ποὺ ἐπύκνωσε τὶς γραμμὲς τοῦ Εἰ.Α.Μ., ποὺ ἔστειλε τὰ καλύτερα παιδιὰ του νὰ γίνουν ἀντάρτες, συνεχίζοντας τὴν παράδοση τῶν ἐθνικῶν ἀγώνων τῆς κλεφτουριάς καὶ τοῦ ἀρματολισμοῦ, νὰ δημιουργήσουν τὸν Ἐθνικὸ Λαϊκὸ Ἀπελευθερωτικὸ Στρατὸ (ΕΛΑΣ). Ἄνταποκρίθηκαν οἱ νέοι τῆς Ἑλλάδας, ποὺ ἔτρεξαν κάτω ἀπὸ τὶς σημαῖες τῆς Ἐνιαίας Πανελλαδικῆς Ὁργάνωσης τῶν Νέων (ΕΠΟΝ). Ἄνταποκρίθηκε τὸ σύνολο τῆς ἐργατικῆς τάξης, ποὺ μπῆκε στὶς γραμμὲς τοῦ Ἐθνικοῦ Ἐργατικοῦ Ἀπελευθερωτικοῦ Μετώπου (ΕΕΑΜ). Ἄνταποκρίθηκε τέλος ὅλος ὁ ἀγροτικὸς κόσμος, ποὺ μὲ ὑπέρτατες θυσίες στέκεται μὲ ἀκλόνητο φρόνημα στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν λευτεριά.

Μὰ ὅσο περισσότερο ὁμόθυμα καὶ μαζικὰ παίρνει στὰ χέρια του ὁ λαὸς τὴν ὑπόθεση τῆς λευτεριάς του καὶ τῆς ὀριστικῆς του ἀπολύτρωσης ἀπὸ κάθε σκλαβιά καὶ ἐξάρτηση, τόσο περισσότερο λυσομανάει ἡ ἀντίδραση, ποὺ πηγάζει οὐσιαστικὰ ἀπὸ τὴν ἐκμεταλλευτικὴ πλουτοκρατικὴ ὀλιγαρχία, ποὺ κρύτησαν ἑκατὸ καὶ πάνω χρόνια τὸν ἐλληνικὸ λαὸ κάτω ἀπὸ τὴν κυριαρχίαν της. Καὶ σήμερα, πάνω στὰ εἰκοσιπέντε χρόνια τῆς ζωῆς του καὶ τῆς δράσης του, τὸ ΚΚΕ, πρωτοστατώντας στὸν ἐθνικοαπελευθερωτικὸ καὶ τὸν λαϊκοαπελευθερωτικὸν ἀγῶνα, χτυπιέται ἀπὸ παντοῦ, μὲ ὅλα τὰ μέσα τῆς ὤμης βίας, μὲ φωτιὰ καὶ μὲ σίδερο καὶ μὲ ὅλα τὰ ἄτιμα μέσα τῆς πλαστογραφίας, τῆς συκοφαντίας, τῆς διαστροφῆς, τῆς προβοκάτσιας. Χτυπιέται ἀπὸ τὸ βάρβαρο κατακτητὴ. Χτυπιέται ἀπὸ τοὺς ἐθνοπροδότες ράλληδες καὶ ταβουλάρηδες. Χτυπιέται ἀπὸ τοὺς πράχτορες τοῦ Γλύξμπουργκ. Χτυπιέται ἀπὸ τὴν πλουτοκρατία καὶ ἀπὸ τοὺς ἐθνοκάπηλους τοῦ μεγαλοϊδεατισμοῦ. Χτυπιέται ἀπὸ τὰ σώματα καὶ τὰ τάγματα τῆς ἀσφάλειας, ὀπλισμένα μὲ ὅπλα γερμανικὰ στὴν ὑπηρεσία τῶν κατακτητῶν. Χτυπιέται μὲ κάθε λογῆς διαβολὲς καὶ ὑπουλές ἐνέργειες ἀπὸ τὰ λεγόμενα «δημοκρατικὰ κόμματα». Χτυπιέται ἀπὸ τὶς λεγόμενες «δημοκρατικὲς» ἢ καὶ «σοσιαλιστικὲς» δυ.αμικὲς ὀργανώσεις. Φυλακίζονται, δέρνονται, βασανίζονται, δολοφονοῦνται στὰ μπουντρούμια καὶ τὰ ὑπόγεια τῶν ἀσφαλειῶν καὶ τῶν ταγμάτων ἀσφαλείας οἱ ὄπαδοί του χειρότερα ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Μανιαδάκη καὶ παραδίνονται ἀπὸ ἐλληνικά (;) χέρια στὰ ἐχτελεστικὰ ἀποσπάσματα τῶν κατακτητῶν. Καὶ συνάμα ἕνας βρωμερὸς ὄχετὸς ἀπὸ συκοφαντίες, ἀπὸ πλαστογραφίες, ἀπὸ δολοπλοκίες, ξεχύνεται ἐνάντια στὸ ΚΚΕ. Μὲ πλαστογραφίες, διαστροφές, ψευτιὲς καὶ μηχανορραφίες ρίχνουν τὴ λάσπη καὶ τὸ βοῦρκο ἐπάνω στὸ ΚΚΕ. «Συνεργάζονται μὲ τοὺς βουλγάρους, εἶνε βούλγαροι οἱ κομμουνιστὲς, χρηματοδοτοῦνται ἀπὸ τοὺς βουλγάρους, θέλουν νὰ πουλήσουν τὴ Μακεδονία καὶ τὴ Θράκη στοὺς βουλγάρους, ἔχουν βουλγάρους ἀρχηγούς, δὲ θέλουν προσαρτήσεις, εἶνε ἐχτροὶ τῆς μεγάλης Ἑλλάδας», φωνάζουν οἱ ἐθνοκάπηλοι στὸ λαό. «Εἶνε ἐχτροὶ τῆς θρησκείας, θὰ μετατρέψουν τὶς

ἐκκλησίες σὲ στάβλους», φωνάζουν στὸ λαὸ οἱ θεοκάπηλοι, ποὺ θέλουνε τὸ θεὸ προστάτη τῶν χρηματοκιβωτίων τους. «Θὰ διαλύσουν τὴν οἰκογένεια», φωνάζουνε στὸ λαὸ οἱ ἐκπορνευμένοι ὀργιαστές, ποὺ κυλιοῦνται στὶς γκαρσονιέρες καὶ ξενυχτᾶνε στὶς χαρτοπαιχτικὲς λέσχες. «Θὰ φέρουν τὴν ἀναρχία, θὰ λεηλατήσουνε τὰ μαγαζιά καὶ τὰ σπίτια σας», φωνάζουν στὸ λαὸ οἱ γκάγκστερς τοῦ χρηματιστηρίου καὶ τῆς μαύρης ἀγορᾶς, ποὺ ρούφηξαν ὅλο τὸ αἷμα τοῦ λαοῦ.

Κάθε τους ἐπιχείρημα εἶνε ψευτιά, εἶνε συκοφαντία, εἶνε πλαστογραφία. Ἄτιμα ὅμως μέσα μεταχειρίζεται μόνο ὁποῖος ὑποστηρίζει ἄτιμους σκοπούς. Τὰ ὅπλα τους εἶνε μόνο ἄτιμα μέσα, γιατί σκοπὸς τους εἶνε ἡ ὑποδούλωση τοῦ λαοῦ. Καὶ ἀπέναντι σ' αὐτὰ τὸ ΚΚΕ διαθέτει ἕνα ὄπλο ἀκατάμαχτο, τὴν ἀλήθεια. Καὶ τὸ μεταχειρίζεται παντοῦ καὶ πάντα, γιατί ἀγωνίζεται καὶ θυσιάζεται γιὰ ἕναν ὑπέρτατο τίμιο σκοπὸ, τὴν ἀπολύτρωση τοῦ λαοῦ, τὸ συμφέρον τοῦ λαοῦ, τὸ συμφέρον τῆς Ἑλλάδας.

Καὶ μὲ τὸ ὄπλο τῆς ἀλήθειας, διαφωτίζοντας τὸ λαό, θὰ τσακίσει τοὺς ἐχτροὺς του, ποὺ εἶνε οἱ ἐχτροὶ τοῦ λαοῦ.

Ἔτσι καὶ σὲ τοῦτο τὸ φυλλάδιο διερευνώντας ἕνα ἕνα ὅλα τὰ ζωτικὰ προβλήματα τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ θὰ ποῦμε εἰλικρινά, τίμια, παλληκαρίσια, ὅπως πάντα, τοὺς σκοπούς μας. Καὶ ὁ λαὸς θὰ κρίνει καὶ ὁ λαὸς θὰ κατανοήσει καὶ ὁ λαὸς θὰ συντρίψει μαζί μας τὴν πολυκέφαλη ἀντίδραση καὶ θὰ γίνεи τελειωτικὰ ὁ μόνος κυρίαρχος τῆς χώρας του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Πέντε είνε τὰ κεντρικά προβλήματα τοῦ σημερινοῦ ἑλληνισμοῦ, πού γύρω ἀπ' αὐτὰ συγκεντρώνονται ὅλα τὰ ζωτικὰ αἰτήματα, πού θὰ καθορίσουν τή μελλοντική εξέλιξη τοῦ λαοῦ μας: α) Τὸ ἐθνικὸ β) τὸ πολιτειακὸ γ) τὸ οἰκονομικὸ δ) τὸ κοινωνικὸ καὶ ε) τὸ πνευματικὸ. Καὶ ἀρχίζουμε ἀπὸ τὸ πρῶτο.

Αἰῶνες τώρα ἀγωνίζεται τὸ ἔθνος τὸ ἑλληνικὸ γιὰ νὰ καταχτήσῃ τὴ λευτεριά του καὶ νὰ ὀλοκληρώσῃ τὴν ἐθνικὴ του ἀποκατάσταση. Τὴν ἴδια ὅμως ἐτούτη φράση θὰ τὴν ἀκούσῃ κανεὶς νὰ λέγεται καὶ ἀπὸ τὰ στόματα τῶν κάθε λογῆς ἐθνικιστῶν, τῶν μεγαλοϊδεατῶν καὶ τῶν ἐθνοκάπηλων. Γι' αὐτὸ εἶνε ἀνάγκη νὰ συνεννοηθοῦμε καλὰ ἀπὸ τὴν ἀρχή-ἀρχὴ ἀπάνω στὶς ἔννοιες, πού μεταχειριζόμαστε.

Ἡ λέξη ἔθνος εἶνε πολὺ παλιά, τὴ βρίσκουμε καὶ στὸν Ὅμηρο ἀκόμη. Ἡ ἔννοια ὅμως πού ἐκφράζει, ὅπως κάθε ἔννοια, πού ἀποδίνει ἓνα ζωντανὸ περιεχόμενο, ἀλλάζει κάθε φορὰ σύμφωνα μὲ τὴν πραγματικότητα, πού κι αὐτὴ ἀλλάζει. Γι' αὐτὸ δὲν ἔχει τὸ ἴδιο νόημα ἡ λέξη «ἔθνος» ὅταν προφέρεται ἀπὸ ἓναν ἀστὸ ἐθνικιστὴ καὶ ὅταν προφέρεται ἀπὸ ἓναν κομμουνιστὴ. Μέσα στὴν ἀστική ἔννοια «ἔθνος» περιέχεται ἡ κεφαλαιοκρατικὴ οἰκονομία καὶ ἡ ταξικὴ διάρθρωση τῆς κοινωνίας, πού προϋποθέτει μιὰ τάξη κυρίαρχη, τὴν πλουτοκρατία, πού ἐκμεταλλεύεται ὅλες τὶς ἄλλες κοινωνικὲς τάξεις, τοὺς ἐργάτες τοὺς ἀγρότες, τοὺς μικροαστοὺς καὶ ἔχει ἀκόμη τὴν ἀκαταμάχητη ροπὴ νὰ ἐκμεταλλευτεῖ καὶ ἄλλες ἐθνότητες, μὲ ἀμεση ὑποδούλωση ἢ μὲ οἰκονομικὴ ἐκμετάλλευση. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ ἔννοια τῆς «λευτεριάς» στὸ στόμα ἑνὸς ἀστοῦ ἐθνικιστῆ ἔχει ἐντελῶς διαφορετικὴ σημασία παρὰ στὸ στόμα ἑνὸς κομμουνιστῆ. Ἡ ἀστική ἔννοια τῆς λευτεριάς ἐξυπονοεῖ τὴ λευτεριά γιὰ τὴν οἰκονομικὴ ἐκμετάλλευση καὶ ὑποταγὴ τῶν ἐργατῶν, ἀγροτῶν καὶ μικροαστῶν καὶ τὴ λευτεριά γιὰ ὑποδούλωση καὶ ἐκμετάλλευση ξένων λαῶν. Εἶνε λευτεριά γιὰ τοὺς ἀστοὺς κεφαλαιοκράτες καὶ σκλαβιά γιὰ ὅλους τοὺς ἄλλους ὁμοεθνεῖς ἢ ἀλλοεθνεῖς, πού ζοῦνε μέσα στὴν περιοχὴ τοῦ κράτους ἢ μποροῦν νὰ πέσουνε κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιρροή του.

Ἀντίθετα μ' αὐτά, ἡ ἔννοια «ἔθνος», ὅταν προφέρεται ἀπὸ ἓνα σοσιαλιστὴ, προϋποθέτει τὴν κατάργηση τῆς οἰκονομικῆς ἐκμετάλλευσης ἀνθρώπου

ἀπὸ ἀνθρώπου καὶ λαοῦ ἀπὸ λαοῦ, ἄρα τὴν κατάργηση καὶ τῆς ἐσωτερικῆς σκλαβιάς τῶν ἐργατῶν, ἀγροτῶν καὶ μικροαστῶν στὴν ἐκμεταλλευτικὴ πλουτοκρατικὴ ὀλιγαρχία. Ἡ σοσιαλιστικὴ ἔννοια «ἔθνος» προϋποθέτει ἰσοτιμία οἰκονομική, πολιτικὴ καὶ πνευματικὴ ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ποὺ ἀπαρτίζουν τὸ ἔθνος, ἰσοτιμία ἐθνικὴ ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ποὺ περιέχονται μέσα στὰ σύνορα τοῦ κράτους καὶ ὅλων τῶν ἐθνῶν συναμεταξύ τους. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ σοσιαλιστικὴ ἔννοια τῆς λευτεριάς, ὀλότελα διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν ἀστική, δὲ σημαίνει μόνον πλέρια ἀνεξαρτησία ἀπὸ κάθε ἐξωτερικὴ ὑποδούλωση σὲ ἄλλο κράτος, παρὰ καὶ πλέρια ἰσοτιμία ὅλων τῶν πολιτῶν, κατάργηση τῆς ταξικῆς κυριαρχίας, καὶ αὐτοδιάθεση καὶ αὐτοδιοίκηση τοῦ λαοῦ.

Τὸ ἴδιο ἀλλάζει καὶ τὸ νόημα τῆς λέξης «ἐθνικὴ ἐνότητα» στὸ στόμα τῶν ἀστῶν ἐθνικιστῶν. Ὄταν οἱ ἀστοὶ κεφαλαιοκράτες μιλάνε γιὰ «ἐθνικὴ ἐνότητα» τοῦτο σημαίνει: ὅλοι ἐνωμένοι νὰ ἐξυπηρετοῦν τὰ συμφέροντα τῆς κεφαλαιοκρατίας. Ὄταν μιλάνε γιὰ ἐθνικὴν ἐνότητα οἱ σοσιαλιστὲς καὶ οἱ κομμουνιστὲς τοῦτο σημαίνει: ὅλοι ἐνωμένοι γιὰ νὰ ἐξυπηρετοῦν τὰ συμφέροντα τῆς ὀλότητος τοῦ λαοῦ.

Ἄπ' αὐτὰ βγαίνει πολὺ καθαρά, πῶς ὅταν ἐμεῖς μιλάμε γιὰ ὀλοκλήρωση τῆς ἐθνικῆς ἀποκατάστασης τοῦτο δὲν ἔχει τὸ νόημα νὰ καταχτήσουμε χῶρες ποὺ σήμερα κατοικοῦνται ἀπὸ ξένους λαοὺς, παρὰ σημαίνει νὰ λευτερωθοῦν τὰ μέρη, ποὺ σύμφωνα μὲ τὴν αὐτοδιάθεση τῶν λαῶν, ἀνήκουν στὸ ἐλληνικὸ ἔθνος.

Ἄπὸ τὶς διαπιστώσεις αὐτὲς ξεσκίζεται καὶ κατακουρελιάζεται ὅλο τὸ συκοφαντικὸ πλέγμα, ποὺ οἱ ἀστοὶ κεφαλαιοκράτες, γιὰ νὰ στηρίξουν τὴν ἐκμεταλλευτικὴ κυριαρχία τους, ἐπὶ χρόνια τόρα ὑφαίνουν γιὰ νὰ σκεπάσουν τὰ μάτια τοῦ λαοῦ, γιὰ νὰ μὴν ἰδεῖ τὴν ἀλήθεια καὶ τοὺς ἀνατρέψει. «Οἱ κομμουνιστὲς εἶνε ἀπάτριδες, λένε, καταργοῦνε τὰ σύνορα, θέλουν νὰ μᾶς παραδώσουν στοὺς βουλγάρους, εἶνε διεθνιστὲς, εἶνε ἐχτροὶ τῆς πατρίδας». Αὐτὰ φωνάζουν σὲ χίλιους τόνους, μὲ χίλιους τρόπους, μὲ ἄπειρες ψευτιές, μὲ πλαστογραφίες, μὲ ψεύτικα κείμενα, μὲ ἄτιμες κατηγορίες, ποὺ τὶς συνεχίζουν καὶ τόρα ἀκόμη, ὅταν ἡ ἱστορικὴ πραγματικότητα ἤρθε καὶ ἀναποδογύρισε ὅλη τὴ συκοφαντικὴ ἐπιχειρηματολογία τους. Ἡ ἱστορικὴ πραγματικότητα ἔδειξε, πῶς ἡ πρώτη σοσιαλιστικὴ χώρα τοῦ κόσμου, ἡ Ἑνωσὴ τῶν σοσιαλιστικῶν σοβιετικῶν δημοκρατιῶν, καθοδηγημένη πέρα γιὰ πέρα ἀπὸ τὸ κόμμα τῶν μπολσεβίκων καὶ ἀπὸ τὴ θεωρία τῶν Μάρξ-Ἐνγκελς—Λένιν—Στάλιν, ἀν καὶ ἀπαρτίζεται ἀπὸ ἑκατὸν ἐξήντα καὶ πάνω ἐθνότητες, τὴ στιγμὴ, ποὺ ὁ βάρβαρος ἐπιδρομέας τῆς ἐπετέθηκε, παρουσίασε, μπροστὰ στὰ ἔκθαμβὰ μάτια ὅλου τοῦ κόσμου, μιὰν ἀτσαλένια ἐθνικὴν ἐνότητα, ἕνα πνεῦμα πατριωτισμοῦ καὶ αὐτοθυσίας ὑπὲρ τῆς ὀλότητος πρωτόφαντο, μιὰν ὀλόψυχη συμμετοχὴ ὅλου τοῦ λαοῦ (ἄντρες, γυναῖκες καὶ παιδιὰ) σὲ ὀργανωμένη, πειθαρχημένη θαυματουργὴ συνεργασία γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τῆς πατρικῆς γῆς.

για τὴν υπεράσπιση τῶν σοσιαλιστικῶν θεσμῶν, για τὴν υπεράσπιση τοῦ υπέρτατου ἀγαθοῦ, ποὺ κατάχτησαν μετὰ τὴν ὀχτωβριανὴ Ἐπανάσταση, τῆς πραγματικῆς λευτεριάς. Ποῦ εἶνε λοιπὸν ἡ κατάργηση τῶν συνόρων, ἡ κατάργηση τῆς πατρίδας, ποὺ εἶνε τάχα δόγμα τοῦ κομμουνισμοῦ, ὅπως ἔλεγαν τυκοφαντικὰ οἱ κεφαλαιοκράτες καὶ οἱ μισθοφόροι κοντυλοφόροι τους;

Καὶ ἡ ιστορικὴ πραγματικότητα ἔδειξε ἀκόμη πῶς, ὅταν ἡ ἐλληνικὴ πατρίδα ἐκιντύνεψε ἀπὸ τὴν ἐπιδρομὴ τοῦ βάρβαρου ἰταλικοῦ φασισμού, πρῶτοι οἱ κομμουνιστὲς τῆς Ἑλλάδας ἀπὸ τὰ μπουντρούμια, ἀπὸ τὶς φυλακὲς καὶ τὶς ἐξορίες, ὅπου τοὺς κρατοῦσε κλεισμένους καὶ τοὺς θανάτωνε ἡ βασιλομεταξικὴ δικτατορία, διακήρυξαν, μετὰ τὸ στόμα τοῦ ἀρχηγοῦ τους Ν. Ζαχαριάδη, πῶς ὁ ἀγῶνας εἶναι ἐθνικοαπελευθερωτικὸς, πῶς παραμερίζουν ὅλες τὶς διαφορὰς ποὺ τοὺς χωρίζουν ἀπὸ τὴν ἀτιμὴ δικτατορία, πῶς παραβλέπουν ὅλους τοὺς διωγμοὺς καὶ δέχονται νὰ ὑποστηρίξουν καὶ αὐτὸν τὸ Μεταξᾶ, για νὰ ὀδηγηθεῖ ἐνωμένο τὸ ἔθνος στὸν ἀγῶνα κατὰ τοῦ ξένου ἐπιδρομέα. Καὶ ποίᾳ ἦταν ἡ ἀπάντηση τῶν ἐθνικιστῶν ὑπερπατριωτῶν καὶ τῶν βασιλομεταξάδων ἀπέναντι σ' αὐτὴ τὴν ὑπέροχη πατριωτικὴ χειρονομία ποὺ ξεπερνάει καὶ τὴν περίλαμπρη ιστορικὴ χειρονομία τοῦ Ἀριστείδου πρὸς τὸ Θεμιστοκλῆ τὴν παραμονὴ τῆς ναυμαχίας τῆς Σαλαμίνας; Ἡ ἀπάντηση ἦταν νὰ κρατήσουν ὅλους τοὺς κομμουνιστὲς στὶς ἐξορίες καὶ νὰ τοὺς παραδώσουν μαζὶ μετὰ τὸν ἀρχηγὸ τους Ζαχαριάδη στοὺς ξένους κατακτητὲς, μόνις ἡ προδοσία τῶν ὑπερπατριωτῶν τοὺς ἀνοιξε τὶς πύλες τῆς Ἑλλάδας!

Καὶ ἡ ιστορικὴ πραγματικότητα ἔδειξε ἀκόμη πῶς ἀπὸ τὴ στιγμὴ, ποὺ ἔπεσεν ἡ χώρα μας κάτω ἀπὸ τὴν πιὸ φριχτὴ σκλαβιά, ποὺ γνώρισεν ὡς τώρα, πρῶτοι οἱ κομμουνιστὲς ὕψωσαν τὴ σημαία τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ ἀγῶνα καὶ μετὰ τὸ ὄπλο στὸ χέρι, ἀπὸ τὰ ἀλβανικὰ σύνορα ὡς τὸ Τάλναρο καὶ ἀπὸ τὸν Ἑβρο ποταμὸ ὡς τὴν Ἡπειρο, μάχονται για τὴ λευτεριά, για τὴν ἀνεξαρτησία, για τὴν ἀκεραιότητα τῆς ἐλληνικῆς γῆς καὶ για τὴν ὀλοκλήρωση τῆς ἐθνικῆς ἀποκατάστασης καὶ για τὴν ἐπιβίωση τοῦ λαοῦ, τὴ στιγμὴ, ποὺ ὑπερπατριῶτες σπαθοφόροι στὴν ὑπηρεσία τῶν κατακτητῶν, ἐξοπλισμένοι μετὰ γερμανικὰ ὄπλα, μετὰ τὰ σώματα καὶ τὰ τάγματα τῆς ἀσφάλειας, βοηθᾶν ὀλόψυχα τὸν κατακτητὴ νὰ συντρίψει τὸ φρόνημα τοῦ λαοῦ, νὰ ἐξοντώσει τὸ λαὸ, νὰ κρατήσει στὴ σκλαβιά τὴ γῆ τὴν ἐλληνικὴ. Ποιοὶ λοιπὸν εἶνε οἱ ἀπάτριδες; Ποιοὶ εἶνε οἱ ἐθνοπροδοτὲς;

Μὰ τὸ φαινόμενο χρειάζεται τὴν ἐξήγησή του. Καὶ ἡ ἐξήγησή του εἶνε πλέρια δοσμένη ἀπὸ τὸ ξεκαθάρισμα τῶν ἐννοιῶν «ἔθνος», «πατρίδα», «λευτεριά», «ἐθνικὴ ἐνότητα» καὶ «ἐθνικὴ ἀποκατάσταση», ποὺ δώσαμε παραπάνω.

Γιατὶ ἡ «ἐθνικὴ λευτεριά», ἡ «ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία», ἡ «ἐθνικὴ ἀκεραιότητα», ἡ «ἐθνικὴ ἀποκατάσταση», μετὰ τὸ νόημα ποὺ τῆς δίνουν οἱ κομμουνιστὲς, εἶνε ἡ ἀπαράιτητη προϋπόθεση για τὴ δημιουργία σοσια-

λιστικής κοινωνίας χωρίς εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο και λαού από λαό. Πώς μπορεί να νοηθεί κατάργηση της οικονομικής εκμετάλλευσης, ισοτιμία οικονομική, πολιτική, κοινωνική και πνευματική κάτω από γενική κυριαρχία, που ο κύριος σκοπός της είναι ίσα-ίσα ή εκμετάλλευση, ή απορρόφηση του ιδρώτα του εργαζόμενου λαού;

Νά γιατί οι κομμουνιστές είναι οι πιο φανατικοί, οι πιο σκληροί, οι πιο επίμονοι, οι πιο ακαταγώνιστοι πρόμαχοι της εθνικής λευτεριάς, της ανεξαρτησίας, της ακεραιότητας και της αυτοδιάθεσης. Γιατί αυτοί είναι οι πρωταγωνιστές για την κατάργηση κάθε εκμετάλλευσης. Και η φοβερότερη μορφή της εκμετάλλευσης είναι η ξενική κατάχτηση.

Δεν υπάρχει λοιπόν κανένα μυστήριο, καμιά πλεχτάνη, καμιά απόκρυψη σκοπών, κανένας «δόλος» στην πατριωτική στάση των κομμουνιστών. Οι κομμουνιστές ίσα-ίσα γιατί είναι οι απόλυτοι πρόμαχοι της εθνικής ανεξαρτησίας, είναι απόλυτα έχτροι της γενικής σκλαβιάς, όπως είναι και οι απόλυτοι πρόμαχοι της εσωτερικής λευτεριάς του εργαζόμενου λαού.

Από τη βασική αυτήν αρχή πηγάζει και όλη η στάση των κομμουνιστών απέναντι στο εθνικό πρόβλημα.

Το ΚΚΕ αγωνίζεται για να δώσει την όριστική λύση του στο εθνικό πρόβλημα των ελλήνων. Ο ελληνικός λαός έχυσε ήρωικά και πρόθυμα πάντα το αίμα του για να πετύχει την εθνική του ανεξαρτησία και την ολοκλήρωση της εθνικής του αποκατάστασης με βάση την αρχή της αυτοδιάθεσης των λαών. Μά πάντα στο τέλος προδόθηκε και παραπλανήθηκε από τους κοτζαμπάσηδες, τους τσιφλικάδες, την κεφαλαιοκρατική ολιγαρχία, που έθετεν απάνω απ' όλα τη δική της κυριαρχία και τα δικά της ταξικά συμφέροντα. Η ιστορία της μεγάλης Έπανάστασης του 1821 και η ιστορία όλων των πολέμων, από τότε ως σήμερα, αποδείχνει περίτρανα από τη μια μεριά την αγωνιστική διάθεση και την αυτοθυσία του λαού και από την άλλη μεριά τις αδιάκοπες προδοσίες, απέναντι στο λαό, της εκμεταλλευτικής του ολιγαρχίας, μ' επικεφαλής τις ξένες δυναστείες και προπάντων την επικατάρατη δυναστεία των Γλύξμπουργκ. Με το παραπλανητικό και άνεδαφικό ιδανικό της μεγάλης ιδέας, που επρόκειτο τάχα ν' αναστήσει τη βυζαντινή αυτοκρατορία, έξω από κάθε αντιστοιχία με τη σημερινή πραγματικότητα και την εθνολογική σύσταση των χωρών, όπου απλωνόταν κάποτε αυτό το φεουδαρχικό μεσαιωνικό κράτος και έξω από κάθε δυναμικότητα και οργανωτική ικανότητα του ελληνικού κράτους των αστοτσιφλικάδων, αποσκέπαζε την εξάρτηση του κράτους αυτού από ξένους ιμπεριαλισμούς, το μισοαποικιακό χαρακτήρα της χώρας, την παρεμπόδιση και την άτροφια της ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων του τόπου μας, τον παρασιτικό χαρακτήρα της οικονομίας, την ύλική και πνευματική εξαθλίωση του λαού, παράσερνε το λαό άνοργάνωτο στρατιωτικά, σε τυχοδιωχτικούς πολέμους, έδινεν

ιμπεριαλιστικό και καταχτητικό χαρακτήρα στους εθνικοαπελευθερωτικούς αγώνες του λαού, τόν έφερε ακόμη και στην Ούκρανία, για να καταπνίξει και ο ελληνικός λαός, ο μισθοφόρος των ξένων ιμπεριαλιστών, την 'Οχτωβριανή Έπανάσταση (!), τόν οδήγησε στη μικρασιατική καταστροφή και, τέλος, τόν έφερε στην υποδούλωση με την καθεστωτική διεξαγωγή του πολέμου ενάντια στον Ιταλικό φασισμό και την άνοιχτη προδοσία του μαχόμενου λαού από τη βασιλομεταξική διχτατορία.

Το ΚΚΕ που ιδρύθηκε άπάνω στη στιγμή που τελείωνε ο πρώτος ευρωπαϊκός πόλεμος και η Ελλάδα έμπαινε στην τυχοδιωχτική περιπέτεια της μικρασιατικής εκστρατείας και σαν μισθοφόρος των ξένων ιμπεριαλιστών έστειλε τόν ελληνικό στρατό στην Ούκρανία, αγωνίστηκε από την πρώτη στιγμή για να διαφωτίσει το λαό για τόν άντεθνικό και αντιλαϊκό χαρακτήρα των πολέμων αυτών και για αυτό το κήρυξαν προδοτικό και το καταδίδωξαν.

Το ΚΚΕ αγωνίστηκε ενάντια στις ασυνάρτητες πολεμικές φαμφαρונάδες του διχτάτορα Πάγκαλου και για αυτό ο Πάγκαλος ζήτησε να το αποκεφαλίσει και γέμισε τις φυλακές και τις εξορίες με τους όπαδούς του.

Το Κ.Κ.Ε., προβλέποντας την καταχτητική επίθεση του φασισμού ενάντια στην Ελλάδα, αγωνίστηκε τόν καιρό της βασιλομεταξικής διχτατορίας να συγκεντρώσει όλο το λαό για την ανατροπή της διχτατορίας και για να σφυρηλατήσει την εθνική ενότητα για την πάλη ενάντια στον ξένο φασισμό.

«Μα το προδοτικό κήρυγμά σας για άνεξάρτητη Μακεδονία και Θράκη, πώς θα το δικαιολογήσετε;», θα μάς ρωτήσουν οι αντιδραστικοί.

Προδοτικό κήρυγμα δέν υπήρξε ποτέ, απαντούμε έμεις. Γιατί δέν μπορεί να όνομασται προδοσία μια πολιτική γραμμή, που διακηρύσσεται φανερά στο λαό και μπαίνει κάτω από την ψήφο του. Το σύνθημα «άνεξάρτητη Μακεδονία και Θράκη», στηριγμένο έπάνω στην αρχή της αυτοδιάθεσης των λαών, δέν ήταν ειδικά ελληνικό, παρά γενικότερο βαλκανικό και δημιουργήθηκε κάτω από προϋποθέσεις, που έπαψαν να υπάρχουν για την ελληνική Μακεδονία και Θράκη από τη στιγμή, που η ανταλλαγή των πληθυσμών έδημιούργησε νέα εθνολογική σύνθεση του πληθυσμού στις χώρες αυτές. Γι αυτό με το ίδιο θάρρος και με την ίδια ειλικρίνεια, που το έθεσε το ΚΚΕ το έλλαξε όταν έλλαξαν οι αντικειμενικές συνθήκες.

Νά τι λέει άπάνω σ' αυτό η απόφαση του βου συνεδρίου του κόμματος, το Δεκέμβρη του 1935:

«Το Κόμμα μας στη θέση του συνθήματος: «ένιαία και άνεξάρτητη Μακεδονία και Θράκη», έβαλε το σύνθημα «πλέρια ίσοτιμία στις μειονότητες». Η έλλαγή αυτή του συνθήματος σχετικά με τις εθνικές μειονότητες της χώρας μας, δέν σημαίνει έρνηση της μαρξιστικής-λενινιστικής έρ-

χῆς τῆς αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνικῶν μειονοτήτων. Τὴν ἀντικατάσταση τοῦ παλίου συνθήματος «ἐνιαία καὶ ἀνεξάρτητη Μακεδονία καὶ Θράκη» ἐπιβάλλει αὐτὴ ἡ ἴδια ἀλλαγὴ τῆς ἐθνολογικῆς σύνθεσης στὸ ἐλληνικὸ κομμάτι τῆς Μακεδονίας, σὲ στενὴ σύνδεση μὲ τὴν ἀλλαγὴ τῶν συνθηκῶν μέσα στὶς ὁποῖες ἀναπτύσσεται σήμερα τὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα γενικὰ στὰ Βαλκάνια καὶ εἰδικότερα στὴ χώρα μας μὲ βασικὸ καθῆκον τὴν ἀντιφασιστικὴ καὶ ἀντιπολεμικὴ πάλη».

Καὶ μολονότι ἡ ἀλλαγὴ αὐτὴ τῆς πολιτικῆς τοῦ κόμματος στὸ μακεδονικὸ ζήτημα ἀνακοινώθηκε καὶ στὸν τύπο καὶ μέσα στὴ Βουλὴ τοῦ 1936, ἡ πλουτοκρατικὴ ὀλιγαρχία ὄχι μόνον χρησιμοποίησε δημαγωγικὰ τὴ συκοφαντία, πῶς οἱ Ἕλληνες κομμουνιστὲς θέλουν νὰ παραδώσουν τὴ Μακεδονία καὶ Θράκη στοὺς βουλγάρους, γιὰ νὰ ἐπιβάλλει στὸ λαὸ τὴν αἰσχρὴ βασιλομεταξικὴ διχτατορία τῆς 4ης Αὐγούστου, παρὰ ἐξακολουθεῖ νὰ τὴ μεταχειρίζεται καὶ σήμερα ἀκόμη ὅπου στὴ βουλγαροκρατημένη Μακεδονία καὶ Θράκη μόνον οἱ κομμουνιστὲς μάχονται μὲ τὸ ὄπλο στὸ χέρι ἐνάντια στοὺς βουλγάρους. Καὶ σήμερα ἀκόμη, ὅπου τὸ ΚΚΕ θέτει γιὰ πρωταρχικὸ σκοπὸ τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ ἀγῶνα τὴν ὑποκατάσταση τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ἀκεραιότητος τῆς ἐλληνικῆς γῆς καὶ τὴν ὀλοκλήρωση τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος, πάνω στὴ βάση τῆς ἀρχῆς γιὰ τὴν αὐτοδιάθεση τῶν λαῶν. Καὶ γιὰ ν' ἀποδείξουνε τὴ συκοφαντίαν τους προβαίνουνε σὲ πλαστογραφίες δῆθεν κομμουνιστικῶν προκηρύξεων καὶ δῆθεν διαταγῶν τῶν βουλγαρικῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν, χαλκεύουνε ἀδιάκοπες σειρὲς ἀπὸ ψέματα, πῶς τάχα συνεργάζονται οἱ κομμουνιστὲς μὲ τοὺς βουλγάρους ἐθνικιστὲς ἢ μὲ τοὺς κομμουνιστὲς ἐπάνω στὴ βάση τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Μακεδονίας, ἐνῶ δὲν ὑπάρχει ζήτημα ἀνεξαρτησίας τῆς ἐλληνικῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης, ποὺ εἶνε ἐπαρχίαι ἐλληνικὲς καὶ γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν τους ἀγωνίζεται μὲ τὸ ὄπλο στὸ χέρι τὸ ΚΚΕ.

Εἶνε λοιπὸν ἄτιμο ψέμα, πῶς τὸ ΚΚΕ δέχεται καὶ συζήτηση καὶ γιὰ τὴν ἐλληνικότητα τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης, ὅπως εἶνε ἄτιμο ψέμα, πῶς τάχα οἱ Ἕλληνες κομμουνιστὲς μὲ τὸ σύνθημα «οἱ ἀδελφοί μας βούλγαροι» θέλουν νὰ δώσουν συχωροχάρτι στοὺς βάρβαρους ἐπιδρομεῖς, ποὺ ἀφανίζουν ἀκόμη μιὰ φορὰ τὴ Μακεδονία καὶ τὴ Θράκη, ἐνῶ ἀπεναντίας οἱ κομμουνιστὲς ζητοῦν καὶ θὰ ζητήσουν καὶ θὰ πραγματοποιήσουν τὴν παραδειγματικὴ τιμωρίαν τῶν βουλγάρων ἐγκληματιῶν τοῦ πολέμου καὶ τὴν ὀλοκληρωτικὴν ἀποζημίωσιν τῶν πληθυσμῶν γιὰ ὅλες τὶς ζημιές, ποὺ ἔπαθον ἀπὸ τοὺς βουλγάρους.

Ἐσχοῦν ὅμως οἱ αἰσχροὶ συκοφάντες τοῦ ΚΚΕ πῶς ἂν εἶνε κάποιος ποὺ πραγματικὰ καὶ ἀποφάσισε νὰ παραδώσει καὶ παράδωκε τὴν Ἄν. Μακεδονία καὶ τὴ Δ. Θράκη στοὺς βουλγάρους εἶνε ἡ ἴδια ἡ πλουτοκρατικὴ ὀλιγαρχία μὲ τὰ κόμματά της. Στὰ 1915 ὁ Βενιζέλος ὑποστήριξεν ἔντονα

νά παραχωρηθῆι στὴ Βουλγαρία ἢ Ἀνατ. Μακεδονία καὶ ἡ Θράκη γιὰ ἀντάλλαγμα τῆς συμμετοχῆς τῆς Βουλγαρίας στὸν πόλεμο μὲ τὸ μέρος τῆς Ἀντάντ. Καὶ στὰ 1916 ἡ βασιλικὴ κυβέρνησις τοῦ Κωνσταντίνου μὲ τὴν προδοσίαν τοῦ Ρούπελ καὶ τὴν παράδοσιν τοῦ Δ' σώματος στρατοῦ ἀνοίξε τὸ δρόμον στὴν ἐπιδρομὴ τῶν βουλγάρων, ποὺ ἐξόντωσαν τότες δεκάδες χιλιάδες ἐλλήνων καὶ ρήμαξαν τὴ χώρα. Αὐτοὶ γιὰ τὰ συμφέροντά τους, γιὰ τὰ πάθη τους καὶ γιὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν ξένων ἰμπεριαλιστῶν ἔγιναν πραγματικοὶ προδότες καὶ ἐπούλησαν τὴ Μακεδονίαν καὶ τὴ Θράκην. Καὶ ὅμως ἔχουν τὴν ἀναισχυντίαν νὰ κατηγοροῦν τοὺς κομμουνιστὰς γιὰ πράξεις, ποὺ δὲν ἔκαμαν καὶ γιὰ τὴν πολιτικὴν τους, ποὺ πάντα καθαρὰ καὶ τίμια ἔθεσε τὰ ζητήματα μπροστὰ στὸν ἐλληνικὸ λαὸ καὶ ἀγωνίζεται καὶ θυσιάζεται γιὰ τὰ πραγματικὰ συμφέροντά του.

Καὶ μιᾶν γιὰ πατρίδα καὶ πατριωτισμὸ οἱ αἰσχροὶ προδότες, ποὺ σήμερον συνεργάζονται μὲ τοὺς γερμανοὺς, ξαίροντας πῶς οἱ γερμανοὶ ἔχουν παραδώσει ὀριστικὰ τὴ Μακεδονίαν καὶ τὴ Θράκην στοὺς βουλγάρους καὶ οἱ ἄλλοι, ποὺ εἶνε ἔτοιμοι νὰ μετατρέψουν τὴν Ἑλλάδα σὲ ἐγγλέζικον προτεκτοράτο, ἀρκεῖ νὰ περισώσουν τὰ χρηματοκιβώτιά τους καὶ τὴν ἐκμεταλλευτικὴν κυριαρχίαν τους ἀπάνω στὸν ἐλληνικὸ λαὸ.

Μὲ αὐτοὺς εἶνε οἱ ἴδιοι ἄνθρωποι, ποὺ ἐκαπηλεύτηκαν πάντα τὸν ἐθνισμὸ. Εἶνε οἱ ἄνθρωποι, ποὺ καπηλεύονται καὶ τώρα τὴ μεγάλη ἰδέαν, μὲ τὸ κήρυγμα τῆς «Μεγάλης Ἑλλάδας», ποὺ θὰ περιλάβει τάχα τὴ νότιαν Ἀλβανίαν, τὸ Μοναστήρι, τὴν Ἀνατολικὴν Ρωμυλίαν, τὴν Ἀνατολικὴν Θράκην καὶ ποιοὺς ξαίρει τί ἄλλο ἀκόμα, ἴσως καὶ ἀποικίας στὴν Ἀφρικὴ. Εἶνε οἱ στιγματισμένοι πατριδοκάπηλοι, ποὺ ξεπουλώνοντας τὸν ἐλληνικὸ λαὸ γιὰ μισθοφόρον ξένων ἰμπεριαλισμῶν, ἐκμεταλλεύονται τὰ ἱερὰ καὶ τὰ ὄσια γιὰ νὰ παραπλανοῦν τὸ λαὸ καὶ νὰ τὸν κρατοῦν ὑποχείριον καὶ βολικὸ θυμὸν τῆς ἀκέρεστης κερδοσκοπίης τους. Αὐτοὶ, θέλοντας ν' ἀποτρέψουν τὴν προσοχὴν τοῦ λαοῦ ἀπὸ τὰ προβλήματα τῆς ἐσωτερικῆς του ἀπολύτρωσης, τὸν παραπλανοῦν καὶ πάλιν μὲ τὴν μορφίνην τῆς «Μεγάλης Ἑλλάδας», ξαίροντας πολὺ καλὰ πῶς ἀφοῦ ὁ σημερινὸς πόλεμος διεξάγεται ἐναντία στὴν καταχτήσιν καὶ στὴν ἰμπεριαλιστικὴν κυριαρχικὴν τάσιν τῶν φασισμῶν καὶ ἀφοῦ μπλίνει γιὰ βασικὴν ἀρχὴν τῶν ἐνωμένων ἐθνῶν ἢ ἀνεξαρτησία καὶ ἡ αὐτοδιάθεσις τῶν λαῶν, δὲν μπορεῖ νὰ δημιουργήσῃ νέους ἰμπεριαλισμοὺς καὶ μάλιστα μικρῶν κρατῶν, νέους σκλαβωμοὺς λαῶν καὶ ἀφορμὰς γιὰ νέους ἀπελευθερωτικοὺς πολέμους. Τὴ στιγμὴν, ποὺ καταρρέουν τὰ φασιστικὰ ἰμπερία, οἱ κωμικοτραγικοὶ ἥρωες τῆς «Μεγάλης Ἑλλάδας» ζητοῦνε σύνορα στὸν Αἴμο, γιὰ νὰ σπάσει ἀκόμη μιὰ φορὰ τὸ κεφάλιν τοῦ ὀ ἐλληνικοῦ λαοῦ ἀπάνω στὴν πραγματικότηταν, ἐνῶ αὐτοὶ θὰ πλουτίζουν ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς, ἀφοῦ ἀπὸ κάθε συμφορὰ τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ αὐτοὶ βγαίνουν παχύτεροι καὶ μὲ τὰ χρηματοκιβώτιά τους γεμάτα λίρες χρυσὲς καὶ μπριλλάντια, ἐνῶ ὁ λαὸς σκοτώνεται, πεθαίνει τῆς πείνας,

εξαθλιώνεται και εκφυλίζεται. Γιατί αυτοί, ενώ εξαργύρωσαν με χρυσάφι και τη μικρασιατική συμφορά και τη σημερινή, τριπλή σκλαβιά της Ελλάδας, κολλάνε στον τοίχο, μπροστά στα εκτελεστικά αποσπάσματα, που φορούν την τίμια στολή του ευζώνου, που την εκύλισαν στο βούρκο της προδοσίας, εξοπλισμένοι με όπλα γερμανικά και με διαταγή των γερμανών αρχιδήμιων, τους ανάπηρους των αλβανικών βουνών.

Αυτοί λοιπόν είναι οι μεγαλοϊδεάτες πατριώτες. Και οι κομμουνιστές είναι οι προδότες. Μά ο λαός βλέπει και κρίνει. Το ΚΚΕ έθεσε καθαρά και ξάστερα τους σκοπούς, που επιδιώκει για την οριστική λύση του εθνικού προβλήματος των ελλήνων. Και αυτοί είναι:

1) Αποτίναξη του ξενικού ζυγού με ενεργητική συμμετοχή του λαού μας στον αγώνα των ενωμένων εθνών ως την οριστική συντριβή του φασισμού και αποκατάσταση της ανεξαρτησίας και ακεραιότητας της ελληνικής γης.

2) Αποτίναξη κάθε ιμπεριαλιστικής εξάρτησης του λαού μας και αποκατάσταση της πλήρους αυτοδιάθεσής του, σύμφωνα με τη γενική αρχή, που διεξάγεται ο σημερινός πόλεμος από τα ενωμένα έθνη.

3) Ολοκλήρωση της εθνικής ενότητας απάνω στην αρχή της αυτοδιάθεσης των λαών. Άρα ένωση με την Ελλάδα όλων των μερών, που κατοικούνται κατά πλειονοψηφία από Έλληνες (Δωδεκάνησα, Κύπρος) και πάνω στη βάση της ίδιας αρχής καθορισμός της κάθε άμφισβητούμενης περιφέρειας σαν τη Βόρειο Ήπειρο.

4) Στρατηγική διαρρύθμιση των συνόρων μας για την ασφάλεια του κράτους στο συνέδριο της ειρήνης.

5) Ειρηνική διευθέτηση κάθε άλλης διαφοράς, που μας χωρίζει από τους γειτονικούς λαούς για να τεθούν οριστικά τα θεμέλια της πλατειάς οικονομικής και πολιτικής συνεργασίας μαζί τους, που θα ανοίξει το δρόμο προς τη στενότερη ένωση και τη μελλοντική δημιουργία της Βαλκανικής Όμοσπονδίας.

Αυτός είναι ο θετικός, ο ρεαλιστικός, ο τίμιος δρόμος για την αποκατάσταση οριστικής ειρήνης στα Βαλκάνια, για να σταματήσουν οι ελεύθεροι ανταγωνισμοί, οι εξαντλητικοί εξοπλισμοί, οι πόλεμοι και οι καταστροφές, που κάθε γενιά εξολοθρεύουν και εξανεμίζουν όλους τους μόχτους του λαού μας, θερίζουν το άνθος των παιδιών μας, μας εξαθλιώνουν και δίνουν ευκαιρία στους ξένους και ντόπιους εκμεταλλευτές να μας ρουφάνε το αίμα. Μόνο αυτός ο δρόμος κατοχυρώνει την εθνική μας ύπαρξη και ασφάλεια.

Μόνο απάνω σ' αυτή τη βάση θα μπορέσει ο λαός μας, απερίσπαστος από εξωτερικές περιπέτειες, να επιδοθεί στην ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων της χώρας μας και χρησιμοποιώντας τους καρπούς των μόχθων του για έργα κοινωνικά και εκπολιτιστικά ν' ανεβάσει το επίπεδο της ζωής του και το επίπεδο του πολιτισμού του.

Μόνο άπάνω σ' αύτή τή βάση θά μπορέσει ό λαός μας νά γίνει και αυτός, ανάλογα μέ τήν ιστορική του παράδοση και τὰ χαρίσματά του, ένας συντελεστής στην πρόοδο τοῦ πολιτισμοῦ και νά δικαιώσει τήν ύπαρξή του.

“Αν ό Ιμπεριαλισμός οδήγησε στην καταστροφή χώρες μεγάλες σαν τήν Ίταλία και τή Γερμανία, είναι τύφλωση, όλεθρος, αύτοχτονία για χώρες μικρές, πού μόνο στην άπόλυτη άναγνώριση τής αυτοδιάθεσης τών λαών και τήν ισότιμη ένότητά και τήν κατάργηση κάθε έκμετάλλευσης ένός λαοῦ από άλλον μπορούνε νά βροῦνε τή σωτηρία τους.

“Οποιος ζητά νά παρασύρει τὸ λαὸ σέ αντίθετο δρόμο ενεργεί από ταξική ύστεροβουλία και είνε από κάθε άποψη έχτρος τοῦ λαοῦ και τής προκοπής του*.

* Σημ. έκδ.: Κοίτ. και στο Παράρτημα (παρακ., σ. 39 και 43) τὰ άρθρα τοῦ Δ. Γληνοῦ για τήν «Όχτωβριανή Έπανάσταση και τὸ ένθνικό πρόβλημα» και για τὸ «διεθνικό χαρακτήρα τής όχτωβριανής Έπανάστασης».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΤΟ ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Τὸ δεύτερο μεγάλο πρόβλημα, πὸ ἔχει νὰ ἐπιλύσει σήμερα ὁ λαός μας, εἶνε τὸ πρόβλημα τῆς ἐσωτερικῆς του λευτεριάς, τὸ πρόβλημα τὸ πολιτειακό.

Καὶ τὸ πρόβλημα αὐτὸ ὑπάρχει μὲ τόση ὀξύτητα καὶ ἔνταση σήμερα ὅσο καὶ τὸ πρόβλημα τῆς ἐξωτερικῆς λευτεριάς. Οἱ ἄστοι πλουτοκράτες ἔχουνε κάθε συμφέρο νὰ χωρίζουνε τὰ δυὸ αὐτὰ προβλήματα. Ὅταν μιλάνε γιὰ λευτεριά ἐννοοῦνε τὴν ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὴ ξενικὴ κυριαρχία, γιὰτὶ βέβαια προτιμοῦν νὰ ἐκμεταλλεύονται μόνοι τους τὴν ἐργασία τῶν ὁμοεθνῶν τους καὶ νὰ εἶνε λεύτεροι νὰ προβάλουν σὲ οἰκονομικὴ ἐκμετάλλευση ξένων λαῶν ἢ σὲ οἰκονομικὴ συνεργασία μὲ ξένους πλουτοκράτες. Γι' αὐτὸ μὲ κάθε τρόπο προσπαθοῦν νὰ παραμερίσουν κάθε φορά, νὰ συγκαλύψουνε, τὸ πρόβλημα τῆς ἐσωτερικῆς λευτεριάς, νὰ παραπλανοῦνε τὸ λαὸ μὲ συνθήματα δῆθεν πατριωτικά, μὲ συνθήματα παραπλανητικά, νὰ ὀξύνουν τὰ ἔθνικὰ μίση γιὰ νὰ στρέψουνε τὴν προσοχὴ τοῦ λαοῦ πρὸς τὰ ἔξω καὶ νὰ μὴν τὸν ἀφήνουνε νὰ προσέξει καὶ νὰ ἐπιδιώξει τὴν ἐσωτερικὴ του ἀπολύτρωση. Τὸ πρόβλημα ὅμως τῆς λευτεριάς εἶνε ἀπόλυτα ἐνιαῖο γιὰ τὸ λαὸ, γιὰτὶ κάθε κυριαρχία εἴτε ξένου κατακτητῆ, εἴτε ἐσωτερικοῦ ἐκμεταλλευτῆ εἶνε σκλαβιά καὶ ἐκμετάλλευση.

Ὁ ἀγῶνας γιὰ τὴν ἐσωτερικὴ λευτεριά τοῦ λαοῦ μας ἄρχισε ταυτόχρονα μὲ τὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἀπολύτρωση ἀπὸ τὸν ξενικὸ ζυγὸ κατὰ τὴν Ἐπανάσταση τοῦ 1821. Καὶ τὰ πρῶτα συντάγματα τῆς ἐλληνικῆς πολιτείας, πὸ ἔγιναν ἀπάνω στὴν Ἐπανάσταση, ἀποκρυσταλλώνουν, κατὰ τὴ μορφή τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ τὸν πόθο τοῦ λαοῦ γιὰ ἐσωτερικὴ ἀπολύτρωση. Ὅστόσο καὶ ἀπὸ τὶς τρομερὲς περιπέτειες τοῦ ἀγῶνα ἐκείνου ἐνάντια στὸν ξένο κατακτητῆ καὶ ἀπὸ τὴν ἔλλειψη ἡγεσίας ἱκανῆς νὰ ὀδηγήσει τὸ λαὸ στὴν πλέρια συνηδειτοποίησι καὶ διεκδίκηση τῶν δικαιωμάτων του, οἱ κοτζαμπάσηδες, οἱ φεουδάρχες, οἱ καπεταναῖοι, οἱ προεστοί, οἱ ἀρχοντονοικοκυραῖοι τοῦ καιροῦ ἐκείνου, κατόρθωσαν νὰ καταπνίξουνε τὸ λαϊκὸ κίνημα καὶ νὰ ἐπιβάλουνε τὴν κυριαρχία τους, πὸ ἀπὸ τότε σὲ συμμαχία μὲ τὶς ξενικὲς δυναστείες πὸ ἤρθανε στὴν Ἑλλάδα καὶ μὲ τοὺς ξένους ἐκμεταλλευτικὸς ἰμπεριαλισμούς, πὸ «ἐπροστάτευαν» τὸ ἐλληνικὸ κράτος, κρατᾶει ὡς

σήμερα τὸ λαὸν κάτω ἀπὸ τὴν ἀνελέητη σκλαβιά τῆς ἐκμεταλλευτικῆς ὀλιγαρχίας, ποὺ κυβέρνησε τὴν Ἑλλάδα μὲ τὶς φατρίες τῆς, τὰ διάφορα κόμματα τῆς, τὰ στρατοκρατικὰ τῆς κινήματα καὶ τὶς δικτατορίες τῆς.

Ἡ μοναρχία στὴν Ἑλλάδα στάθηκε πάντα ὄργανο τῆς διπλῆς ἐξάρτησης καὶ σκλαβιάς τοῦ λαοῦ στὴν ντόπιον ἐκμεταλλευτικὴ ὀλιγαρχία καὶ στὴν ξένη κεφαλαιοκρατία, ποὺ ἔδωκε στὸν τόπο μας, τὸ χαρακτηριστικὸν χαρακτῆρα χώρας μισοαποικιακῆς. Ὁ λαὸς τὸ διαίσθανθηκε αὐτὸ καὶ στράφηκε πάντα στὶς κρίσιμες στιγμὲς τῆς ζωῆς του ἐναντία στὴ μοναρχία. Ὅλες τὶς φορές ὅμως κατόρθωσε ἡ ὀλιγαρχία νὰ τὸν παραπλανήσει καὶ νὰ τὸν κρατήσει κάτω ἀπὸ τὴ δική της ἐξάρτηση παροχετεύοντας πάντα μὲ μεγάλη ἐπιτηδειότητα τὴ λαϊκὴ ὁρμὴ στ' αὐτάκια, ποὺ αὐτὴ ἤθελε. Ἡ κραυγὴ τοῦ λαοῦ τῶν Ἀθηνῶν στὰ 1910 γιὰ συνταχτικὴ ἐθνοσυνέλευση, παροχετεύτηκε ἀπὸ τὸ Βενιζέλο, ὄργανο τῆς πλουτοκρατικῆς ὀλιγαρχίας καὶ τῆς ξένης κεφαλαιοκρατίας, σὲ «ἀναθεωρητικὴ Βουλὴ». Τὸ τί συμφορὲς ἐπήγγασαν γιὰ τὸ λαὸν ἀπὸ τὴν παραπλάνηση ἐκείνη, τὸ δείχνει ὅλη ἡ τριαντάχρονη ἱστορία ἀπὸ τότες ὡς τώρα, ἱστορία ἐσωτερικοῦ διχασμοῦ, αἱμάτων, κινήματων, σπαραγμῶν καὶ καταστροφῶν. Ἡ μικρασιατικὴ καταστροφὴ τοῦ 1922 καὶ ἡ προδοσίαν τῆς βασιλομεταξικῆς δικτατορίας καὶ ἡ καταστροφὴ τοῦ 1941 ἀπὸ κεῖ ἔχουν τὴν πρωταρχικὴ ἀφετηρία τους καὶ σήμερα, ὕστερ' ἀπὸ τὴν τρομερότερη συμφορὰ ποὺ γνώρισε τὸ ἔθνος μας μετὰ τὸ πάρισμα τῆς Πόλης ἀπὸ τὸν Τούρκο στὰ 1453, τὸ πρόβλημα τῆς ἐσωτερικῆς ἀπολύτρωσης καὶ τῆς πολιτικῆς ὀργάνωσης μπαίνει ἐπιταχτικότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φράση μπροστὰ στὸ λαὸν μας. Ὑστερ' ἀπὸ τόσες ἀνήκουστες συμφορὲς, τόσο αἷμα, τόσες θυσίες, τόσες καταστροφές, τόση πείνα, τόση ἐξαθλίωση, τόση καρτερία, τόση γενναίωση, τόσους ἀγῶνες, τόσους ἡρωϊσμοὺς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ γιὰ τὴν ἐπιβίωσή του, πρόκειται, λοιπόν, νὰ ξαναγυρίσει πάλι ὁ λαὸς αὐτὸς κάτω ἀπὸ τὴ σκλαβιά καὶ τὴν ἀνελέητη ἐκμετάλλευση τῆς αἰσχροῦς καὶ ἀσυνείδητης πλουτοκρατίας, ποὺ συμμάχησε μὲ τοὺς βάρβαρους ἐπιδρομεῖς καὶ μαζί τους ρούφηξε τὸ αἷμα τοῦ λαοῦ καὶ βγαίνει πλουσιότερη, δυνατότερη, πιὸ ἀχόρταγη, πιὸ ἀρπαχτικὴ, πιὸ πωρωμένη ἠθικὰ μέσ' ἀπὸ τὸν ὄλεθρον τοῦ λαοῦ, γιὰ νὰ συνεχίσει τὴν κυριαρχία τῆς;

Τὴ βλέπετε ποῦ κατάντησε. Ἐχει δημιουργήσει ἕνα δίπορτο. Ὅσο εἶνε ἐδῶ οἱ ξένοι κατακτητὲς συνεργασία καὶ συμμαχία μαζί τους, συμμετοχὴ στὴν καταλήστεψη τοῦ λαοῦ, συμμετοχὴ στὶς βρωμερὲς ἐπιχειρήσεις, στὶς προμήθειες τῶν ξένων κατακτητῶν, διαρπαγὴ τῶν τρισεκατομμυρίων ποὺ τραβήχτηκαν ἀπὸ τὸ αἷμα τοῦ λαοῦ, χρηματιστηριακὰ παιχνίδια τοῦ συσσώρευση ἀφάνταστου πλούτου σὲ χρυσάφια, διαμαντικά, πολυκατοικίαι βίλλες, χτήματα, ἐπιπλα, πολύτιμα σκεύη, ἀφάνταστη σπατάλη σὲ χαρπαίγνια, σὲ ὀργιαστικὰ γλέντια, ἀσυνείδητος κορεσμός κάθε ἀνήθικης δεκτικότητας στὸ βουρκο. Ὁ ἐθνοπροδότης Ράλλης, ποὺ ἀτίμασε τὸνομά του,

πρὶν νὰ γίνῃ πρωθυπουργὸς χρωστοῦσε στὸ ράφτη του τὰ ροῦχα ποὺ φοροῦσε, κίνει στὴν ἐρωμένη του δῶρα ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων, διαμαντικά καὶ γούνινα πανωφόρια. Καὶ ἡ ἀσυνείδητη καὶ αἰσχροὺς πλουτοκρατία τὰ δέχεται ὅλ' αὐτὰ σὰν κάτι φυσικό, γιατί κυλιέται μέσα στὸν ἴδιο βούρκο.

Καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ οἱ ἴδιοι ἄνθρωποι, ποὺ συγκεντρώνουνε σὲ μυστικούς ἐράνους δισεκατομμύρια καὶ ὀπλίζουν δολοφόνους ἐνάντια στὸ λαό, οἱ ἴδιοι οἱ ἄνθρωποι ποὺ ἴδρυσαν ἀπὸ τ' ἀποβράσματα τῶν καταγωγίων τάγματα ἀσφάλειας καὶ τὰ ὅπλισαν μὲ γερμανικὰ ὅπλα καὶ δολοφονοῦν ἀράδα καὶ τουφεκίζουν ἀκόμη καὶ ἀναπήρους τοῦ πολέμου τῶν ἀλβανικῶν βουνῶν παράλυτους καὶ μὲ κομμένα πόδια, οἱ ἴδιοι ἄνθρωποι, ἐνεργώντας σὰν πράχτορες τοῦ Γεωργίου Γλύξμπουργκ, τοῦ ἐτοιμάζουν τὸ δρόμο τοῦ γυρισμοῦ, ἐξασφαλίζοντας ἔτσι τὴν ἀτιμωρησία τους, τὴν ἐπιβράβευση τῆς προδοσίας καὶ τῆς ἀτιμίας τους. Γιατὶ φαντάζονται πὼς καὶ ἡ Ἀγγλία, ἔχοντας συμφέρο νὰ ξαναφέρει τὸ Γεώργιο στὴν Ἑλλάδα σὰν πράχτορά της, θὰ προδώσει τὸ συμμαχικὸν ἀγῶνα καὶ ὅλες τὶς ἐπαγγελίες καὶ τὶς ἀρχές γιὰ τὴν αὐτοδιάθεση τῶν λαῶν καὶ τὴν τιμωρία τῶν ἐγκληματιῶν τοῦ πολέμου καὶ θὰ τοὺς δώσει συχωροχάρτι. Αὐτοῦ τοῦ εἴδους τὴ λευτεριά ἐτοιμάζουνε γιὰ τὸ λαό μας οἱ πατριῶτες τῆς Μεγάλῃς Ἑλλάδας. Τὸ πέρασμά του χέρι μὲ χέρι ἀπὸ τὴ μιὰ σκλαβιά στὴν ἄλλη.

Ἐπάρχει λοιπὸν ἢ δὲν ὑπάρχει ἀμεσότητα καὶ ἐπιταχτικὸ πρόβλημα γιὰ τὴν ἐσωτερικὴ λευτεριά τοῦ λαοῦ καὶ γιὰ τὴ σύνταξη τῆς νέας του πολιτείας;

Τὸ πρόβλημα συγκεντρώνεται σὲ τούτη τὴ βασικὴ θέση: Πρόκειται ἢ νέα Ἑλλάδα, ποὺ θ' ἀναστηθεῖ ἀπὸ τὰ σημερινὰ ἐρείπια νὰ εἶνε συνέχεια τῆς παλιᾶς Ἑλλάδας, τοῦ κράτους τῶν ἐκμεταλλευτῶν πλουτοκρατῶν, τῶν ξένων βασιλιάδων, ποὺ ἐνδιαφέρονται μόνο νὰ σχηματίζουν κολοσσιαῖες περιουσίες στὸ ἐξωτερικὸ καὶ ἐξυπηρετοῦν τὰ συμφέροντα τῆς ντόπιας καὶ ξένης κεφαλαιοκρατίας, τοῦ κράτους τῶν κινημάτιων στρατοκρατῶν καὶ διχτατόρων, τοῦ κράτους τῶν ἀεριτζήδων καὶ χρηματιστηριακῶν σπεκουλάντηδων, τοῦ κράτους τῆς ἀσυνείδητης λεηλασίας τοῦ δημοσίου πλούτου, τοῦ κράτους τῶν οἰκονομικῶν πτωχεύσεων, τῶν στρατιωτικῶν καταστροφῶν, τοῦ κράτους τῆς φτώχειας καὶ τῆς ἐξχθλίωσης καὶ τῆς ἀγραμματοσύνης τοῦ λαοῦ; Γιὰ ἓνα τέτοιο κράτος ἔχυσε καὶ χύνει τὸ αἷμα του ὁ λαός;

Ἐπάρχει λοιπὸν ὄχι μόνο δυναστικὸ πρόβλημα, ὑπάρχει πολιτικὸ πρόβλημα. Καὶ αὐτὸ ἐκφράζεται ἔτσι: Ποιὸς θὰ κυριαρχεῖ στὴν Ἑλλάδα, ὁ ἐργαζόμενος λαὸς ἢ ἡ πλουτοκρατικὴ παρασιτικὴ ὀλιγαρχία; Ποιὸς θὰ εἶνε ὁ φορέας τῆς ἐξουσίας; Οἱ ἐκμεταλλευτὲς ἢ οἱ παραγωγοὶ τῶν ἀγαθῶν;

Τὸ δυναστικὸ πρόβλημα εἶνε ἢ μιὰ πλευρὰ τοῦ ζητήματος. Ἡ λύση του εἶνε ἢ βασικὴ προϋπόθεση γιὰ νὰ λυθεῖ τὸ οὐσιαστικὸ, τὸ βιθύτερο πρόβλημα, τῆς λαοκρατίας. Ἀπὸ αὐτὴ τὴ βάση ξεκινώντας τὸ ΚΚΕ ἔθεσεν,

ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή τῆς σημερινῆς ἐθνικῆς κρίσης, τὸ πρόβλημα τῆς λαοκρατίας σὰ δεύτερο σκέλος τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἀγώνα, ποὺ διεξάγει σήμερα ὁ ἐλληνικὸς λαός. Ἀποτίναξη τοῦ ξενικοῦ ζυγοῦ τὸ πρῶτο σκέλος, ἀποτίναξη τῆς ἐσωτερικῆς σκλαβιάς καὶ λαοκρατία τὸ δεύτερο.

Ὁ Γεώργιος Γλύξμπουργ ἐπαψεν οὐσιαστικὰ νὰ εἶνε βασιλιάς τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τὶς 4 Αὐγούστου τοῦ 1936 ἢ ἀκόμη οὐσιαστικότερα δὲν ξανάγινε ποτὲ βασιλιάς τῶν Ἑλλήνων, γιατί καὶ τὸ δημοψήφισμα τοῦ Κονδύλη ἦταν ὀλότελα ψεύτικο καὶ νόθο καὶ οἱ ἐκλογές τοῦ 1935 ἔδωκαν ἀντιβασιλικὴ πλειονοψηφία. Τὸ ΚΚΕ δὲν τὸν ἀναγνώρισε ποτὲ καὶ τὴ στιγμή ποὺ παρουσιάστηκε στὴ Βουλὴ, στὰ 1936, οἱ βουλευτὲς τοῦ ΚΚΕ βγῆκαν ἔξω ἀπὸ τὴν αἴθουσα τῶν συνεδριάσεων. Καὶ μαλονότι ὀρκίστηκε ἐπίσημα πίστη στὸ σύνταγμα τοῦ 1911 τὸ κατακουρέλιασεν ὁ ἴδιος καὶ ἔγινεν ἐπίορκος πρὶν περάσουν ἔξη μῆνες. Γιὰ νὰ φρουρήσει τὰ δυναστικά του συμφέροντα, νὰ εἰσπράξει δισεκατομμύρια ἀπὸ ἀποζημιώσεις σὲ βάρος τοῦ λαοῦ καὶ κρυφὰ ἀπὸ τὸ λαὸ καὶ νὰ τὰ βγάλει στὸ ἐξωτερικόν, ἐγκαθίδρυσεν τὴν αἰσχρὴ δικτατορία τοῦ Μεταξᾶ, κατακυράνησεν καὶ καταλήστευσεν τὸ λαὸ μὲ τὴ σπεῖρα τῶν Διάκων καὶ Μανιαδάκιδων, τὸν ἐταπείνωσεν, τὸν ἐμαστίγωσεν, συσώρευσεν κατὰ χιλιάδες τοὺς ἀγωνιστὲς τοῦ στίς φυλακὲς καὶ στίς ἐξορίες, τοὺς δολοφόνησεν καὶ τοὺς παράδωκε φεύγοντας στοὺς ξένους καταχτητὲς.

Ὁ Γεώργιος Γλύξμπουργκ εἶνε ὑπόδικος ἀπέναντι στὸν ἐλληνικὸ λαόν, γιατί στηρίζοντας τὴ δικτατορία τοῦ ἀπάνω στὰ γερμανόφιλα καὶ πεμπτοφραλαγγίτικα στοιχεῖα καὶ τοὺς αὐλόδουλους καὶ ἀπόλεμους ἀξιωματικούς, κατασπατάλησεν δισεκατομμύρια τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ γιὰ νὰ τὸν στείλει νὰ πολεμήσει ἄοπλος καὶ γυμνὸς μὲ στρατηγικὴ καθοδήγηση τοῦ αὐλομάγειρου Παπάγου, χωμένος αὐτὸς καὶ οἱ στρατηγοὶ του καὶ τὰ ἐπιτελεῖα του στὰ ὑπόγεια τοῦ ξενοδοχείου τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ἀπ' ὅπου μερικοὶ στρατηγοὶ του, ὅπως ὁ Ἰωάννης Τέτσιος, ἐπήγαιναν κατευθεῖαν στὴ γερμανικὴ πρεσβεία καὶ κατάδιναν στοὺς γερμανοὺς ὅλα τὰ σχέδια. Ὁ λαὸς ἔκανε πόλεμο ἐθνικοαπελευθερωτικόν καὶ ἔχυνε τὸ αἷμα του στὰ βουνὰ τῆς Ἀλβανίας καὶ αὐτὸς ἔκανε πόλεμο καθεστωτικόν, δυναστικόν, γιὰ νὰ ρίξει μερικὲς τουφεκιές, ὅπως ἔλεγαν οἱ ἴδιοι οἱ στρατηγοὶ του, καὶ ὁ ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν Παπαδήμας καὶ νὰ ἐξαργυρώσει ἔπειτα τὸ αἷμα τοῦ λαοῦ ἀπὸ τὴν Ἀγγλία. Ὅταν μᾶς ἐχτύπησαν οἱ γερμανοὶ αὐτοὶ διαλύσανε τὸ στρατό, τὸν καταπροδώσανε, οἱ βασιλικοὶ στρατηγοὶ τὸν ἄφισαν κ' ἔφυγαν καὶ ὁ ἴδιος μὲ τοὺς «ὑπουργοὺς του» τὸ ἔστριψαν γιὰ νὰ γλυτώσουν τὸ τομάρι τους καὶ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν καλοπέρασίν τους, καὶ τὰ κλεμμένα ἀπὸ τὸν ἐλληνικὸ λαὸ χρήματα. Ὁ αὐλομάγειρος Φίλων, ἐπιμελητὴς τῆς βασιλικῆς χορηγίας, ἔλεγε τὶς ἡμέρες ποὺ ὁ ἐλληνικὸς λαὸς ἔπεφτε κάτω ἀπὸ τὴ σκλαβιά καὶ τὴν ἐξαθλίωση: «Εὐτυχῶς ἡ τεράστια περιουσία τοῦ Βασιλέως εἶνε ἐξη-

σφαλισμένη εἰς τὸ ἐξωτερικό! Νά γιατί ἐφρόντιζαν καὶ νά γιατί καὶ τώρα φροντίζουν τῆς ὀλέθρις καὶ ἀντεθνικῆς δυναστείας οἱ πανάθλιοι κομπάρσοι — οἱ μεγαλοῖδεάτες Ἕλληνες!

Καὶ τὴν ἴδια ταχτικὴ συνεχίζει καὶ τώρα ὁ Γλύξμπουργκ ἐπιμένοντας νὰ μετατρέψῃ τὸν ἑλληνικὸ στρατὸ τῆς Αἰγύπτου σὲ στρατὸ πραιτωριανῶν, κλείνοντας σὲ στρατόπεδα συγκέντρωσης, ἀκόμα καὶ στὸ ἐξωτερικό, τοὺς ἀξιωματικούς καὶ τοὺς στρατιῶτες, ποὺ ἐννοοῦν ν' ἀγωνιστοῦν γιὰ τὸ λαὸ καὶ ὄχι γιὰ ἀτομιστικὰ συμφέροντα.

Γιὰ τὸν ἑλληνικὸ λαὸ ὁ Γεώργιος Γλύξμπουργκ εἶνε ἓνας ἐπίορκος, ἀντιλαϊκὸς καὶ ἀντεθνικὸς πράχτορας δυναστικῶν καὶ ξένων συμφερόντων, εἶνε ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἐκμεταλλευτικῆς καὶ ὀλιγαρχικῆς πλουτοκρατίας, εἶνε ὁ ὑπονομευτὴς τῆς ἐθνικῆς ἐνότητας καὶ ὁ κύριος ὑποκινητὴς τοῦ ἐθνικοῦ διχασμοῦ καὶ τοῦ ἐμφύλιου σπαραγμοῦ, ἐπιμένοντας νὰ γυρίσει στὸν τόπο πρὶν νὰ ἐρωτηθῇ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς καὶ νὰ πεῖ ἂν τὸν θέλει ἢ ὄχι. Καὶ ὅμως τὸ ΚΚΕ, πιστὸ στὴν ἀρχὴ τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, δὲν ζητάει τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ μὴν ἐπιστρέψῃ ὁ Γεώργιος στὴν Ἑλλάδα πρὶν νὰ γίνῃ δημοψήφισμα ἀπόλυτα ἐλεύθερο. Αὐτὸ θὰ πεῖ λαοκρατικὴ λύση τοῦ πολιτειακοῦ προβλήματος.

Τὸ πολιτειακὸ ὅμως πρόβλημα δὲν περιορίζεται μόνο στὸ δυναστικό, εἶνε πρόβλημα βαθύτερο, εἶνε τὸ πρόβλημα τῆς ἐσωτερικῆς ἀπολύτρωσης τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ ἀπὸ τὴν ἐκμεταλλευτικὴν ὀλιγαρχία, ποὺ ἐκυβέρνησε τὸν τόπο μας μὲ βασιλιᾶ ἢ χωρὶς βασιλιᾶ ἑκατὸν εἴκοσι τώρα χρόνια. Φορέας τῆς ἐξουσίας πραγματικὸς καὶ ὄχι εἰκονικὸς πρέπει νὰ γίνῃ ἀπὸ δῶ καὶ πέρα ὁ ἐργαζόμενος λαὸς, οἱ ἐργάτες, οἱ ἀγρότες, οἱ βιοτέχνες, οἱ μικροαστοί, οἱ ὑπάλληλοι, οἱ διανοούμενοι. Αὕτῃ εἶνε ἡ θετικὴ λύση τοῦ πολιτειακοῦ προβλήματος καὶ τὴ λύση αὕτῃ τὴν ἐκφράζει ἡ «λαϊκὴ δημοκρατία».

Λαϊκὴ δημοκρατία σημαίνει νὰ εἶνε ὁ ἐργαζόμενος λαὸς ἀληθινὸς καὶ μόνος κυρίαρχος στὸν τόπο του. Σημαίνει ὁ μόχτος καὶ ὁ ἰδρώτας τοῦ λαοῦ νὰ ξαναγυρίζει στὸν ἴδιο τὸ λαὸ ἄμεσα ἢ ἔμμεσα καὶ ὄχι νὰ συρρέει στὰ χρηματοκιβώτια τῶν ντόπιων καὶ ξένων ἐκμεταλλευτῶν, τῶν κηφήνων καὶ χρυσοκανθάρων. Σημαίνει ὁ μόχτος καὶ ὁ ἰδρώτας τοῦ λαοῦ νὰ ὑψώνει τὸ βιοτικὸ του ἐπίπεδο, νὰ τοῦ ἐξασφαλίζει ὑγεία, ἐργασία, ἀνθρωπινὴ διαβίωση, ἔργα πολιτισμοῦ καὶ συμμετοχὴ στὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ. Λαϊκὴ δημοκρατία σημαίνει πραγματικὴ αὐτοδιοίκηση τοῦ λαοῦ, ἰσοτιμία καὶ ἴσες δυνατότητες προκοπῆς γιὰ ὅλους τοὺς ἐργαζόμενους, ἀληθινὴ λευτεριά.

Ὅποιος εἶνε ἐχτρὸς τῆς λαϊκῆς δημοκρατίας εἶνε ἐχτρὸς τοῦ λαοῦ. Τὸ κριτήριό τουτο εἶνε ἀπόλυτο καὶ οὔτε μὲ λόγια μεγάλα, οὔτε μὲ ψεύτικα καὶ ἀνεδαφικὰ ἰδανικά καὶ κούφιας φράσεις περὶ «Μεγάλῃς Ἑλλάδας» δὲν μπορεῖ νὰ συγκαλυφτεῖ ἡ προσπάθεια ποὺ κάνουν γιὰ νὰ τὸ νοθέψουν ἄλλη,

μιά φορά οι έχτροι τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, οἱ πρόμαχοι τῶν μπεζαχτάδων μὲ ὅποιο κάλυμμα καὶ ἂν παρουσιάζονται. Ἡ ἔννοια τῆς πραγματικῆς λαϊκῆς κυριαρχίας εἶνε ἀπόλυτα ἀσυμβίβαστη, μὲ ὅποιαδήποτε «βασιλευομένη δημοκρατία», καὶ μὲ ὅποιαδήποτε ψευτοσοσιαλιστικὴ νεοφασιστικὴ ἢ κρυπτοφασιστικὴ διχτατορία. Στὸ βάθος ὅλων αὐτῶν κρύβεται ἡ κεφαλαιοκρατικὴ ἐκμεταλλευτικὴ ὀλιγαρχία.

Τὸ ΚΚΕ ὑψώνοντας τὴ «λαϊκὴ δημοκρατία» σὰν ἄμεσο σκοπὸ καὶ ἰδανικὸ τῆς λαοκρατίας καὶ σὰν προπαρασκευαστικὸ στάδιο τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας, μένει ἀπόλυτα πιστὸ καὶ στὴ μαρξιστικὴ — λενινιστικὴ κοσμοθεωρία καὶ στὴν πολιτικὴ γραμμὴ, ποὺ μελετώντας τὶς ἀντικειμενικὲς συνθῆκες τῆς ἐλληνικῆς πραγματικότητος ἐχάραξε ἀπὸ χρόνια τώρα, πρὸ πάντων μὲ τὶς ἀποφάσεις τῆς ἔχτης ὀλομέλειας στὰ 1934.

Καὶ ὅπως στὸ ἐθνικὸ πρόβλημα, οἱ Ἕλληνες κομμουνιστῆς, ἐνεργώντας σὰν κομμουνιστῆς, ἔθεσαν τὴν ἀποκατάσταση τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἀκεραιότητος τῆς ἐλληνικῆς γῆς καὶ τὴν ὀλοκλήρωση τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος σὰ σκοπὸ τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ ἀγῶνα, ἔτσι καὶ στὸ πολιτικὸ πρόβλημα, ἐνεργώντας σὰν Ἕλληνες κομμουνιστῆς, ἔθεσαν τὴ λαϊκὴ δημοκρατία σὰν ἄμεσο σκοπὸ καὶ ἐπιδίωξη τοῦ λαϊκοαπελευθερωτικοῦ ἀγῶνα, ποὺ θὰ ἔχει γιὰ συνέχειά του καὶ ἐπιδίωξη τὸ πέρασμα στὴ σοσιαλιστικὴ κοινωνία, τὴν κοινωνικοποίησιν ὅλων τῶν μέσων τῆς παραγωγῆς καὶ τὴν ὀριστικὴν κατάργησιν τῶν κοινωνικῶν τάξεων.

Καὶ τὰ μέσα, ποὺ ἐπιδιώκει τοὺς σκοποὺς αὐτοὺς τὸ ΚΚΕ εἶνε ἀπόλυτη ἐγγύηση γιὰ τὴν εὐκρίνειά του. Πιστὸ καὶ στὴ θεωρία του καὶ στὴν πολιτικὴ του, πιστὸ στὸν ἐλληνικὸ λαό, ποὺ ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο τὰ συμφέροντά του ἀποτελοῦν τὸ σκοπὸ τῆς ὑπαρξῆς τοῦ ΚΚΕ, μελετώντας πάντα μὲ ἀγρυπνο μάτι τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἐλληνικῆς καὶ τῆς ἐξωελληνικῆς πραγματικότητος, σταθερὸ καὶ στὶς γραμμῆς του ἀδίσταχτο μπροστὰ σὲ κάθε αὐτοθυσία, ἀληθινὸς ἡγέτης καὶ παραστάτης τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ, λέγοντας ἄφοβα, εὐκρινὰ καὶ τίμια τὴν ἀλήθειαν, ὅλη τὴν ἀλήθειαν στὸ λαό, τὸν ὑπέρτατο κριτῆ, ἀγωνίζεται καὶ θυσιάζεται γιὰ νὰ πετύχει ἐκεῖνο, ποὺ σήμερον ἀποτελεῖ τὴ σωστὴ λύσιν τοῦ προβλήματος τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας.

Γι αὐτὸ καθόρισε πῶς «ἡ ἐπιδίωξις γιὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς λαϊκῆς δημοκρατίας πρέπει νὰ γίνῃ μὲ μέσα, ποὺ νὰ ἀσφαλίσουν τὴν ἐλεύθερον ἐκδήλωσιν τῆς γνώμης τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ» καὶ ζητᾷ :

1ο. Νὰ σχηματιστεῖ ἐθνικὴ οἰκουμενικὴ κυβέρνησις ποὺ ν' ἀποτελεῖ ἐγγύηση γιὰ τὴν ἐλεύθερον ἐκδήλωσιν τῆς λαϊκῆς θέλησιν, ὅποιαδήποτε καὶ ἂν εἶνε.

Ἡ ἐπιμονὴ ὁμῶς τοῦ Γεώργιου Γλύξμπουργκ νὰ γυρίσῃ στὴν Ἑλλάδα πρὶν νὰ πεῖ ὁ λαὸς τὴ γνώμην του καὶ ἡ καταφυγὴ του σὲ ξένη προστασία γιὰ νὰ τὸ πετύχει αὐτό, ἔκανε ἀδύνατον τὸ σχηματισμὸ μιᾶς τέτοιας κυβέρνησιν.

Γι αυτό τὸ ΚΚΕ ζητάει, ἂν δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ τὸ πρῶτο, νὰ σχηματισθῇ ἐθνικὴ πανδημοκρατικὴ κυβέρνησις, ἀπὸ ὅλα τὰ δημοκρατικὰ κόμματα καὶ τὶς ὀργανώσεις, ποὺ ἐπάλαψαν πραγματικὰ γιὰ τὸν ἐθνικοαπελευθερωτικὸν ἀγῶνα καὶ ἀναγνωρίζουν ἀπόλυτα τὴν ἀρχὴ τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας.

Ἡ στάσις ὅμως μερικῶν ἀπὸ τὰ λεγόμενα «δημοκρατικὰ κόμματα», ποὺ θέλουν νὰ ἐξαρτήσων ἀπὸ ἐξωελληνικοὺς παράγοντες τὴ λύση τοῦ ἐσωτερικοῦ προβλήματος, τορπιλλίζει ὡς σήμερα καὶ πάει νὰ καταστήσῃ ἀδύνατο καὶ τὸ σχηματισμὸ τῆς πανδημοκρατικῆς κυβέρνησις. Καὶ τὴν ἀντιλαϊκὴν αὐτὴν στάσις τοὺς ἐπιχειροῦν νὰ δικαιολογήσων τὰ κόμματα αὐτὰ μὲ διάφορες προφάσεις ἀστήριχτες καὶ προπάντων μὲ τὴν δυσπιστίαν τάχα, ποὺ τοὺς ἐμπνέει τὸ ΚΚΕ γιὰ τὴν εἰλικρίνειαν τῶν σκοπῶν του! Μὰ ἀφοῦ τὸ ΚΚΕ ἐδέχθηκε νὰ δεσμευτεῖ μὲ ρητὲς συμφωνίας μαζὶ τοὺς ἀπάνω στὴ λύση τῶν ἐσωτερικῶν προβλημάτων καὶ αὐτοὶ δὲν δέχτηκαν, ποῖος ἔχει πραγματικοὺς λόγους νὰ δυσπιστεῖ στὸν ἄλλον; Τὸ ΚΚΕ δὲν πρόκειται ποτὲ νὰ προδώσῃ τὸν ἐλληνικὸ λαὸ καὶ τὴν ἀρχὴ τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, ἐνῶ ἀπεναντίας ὑπάρχουν πάρα πολλὰ δεδομένα ἀντικειμενικὰ ποὺ πείθουν, πῶς μερικὰ «δημοκρατικὰ κόμματα» ἔχουν κιόλας ἀρχίσει τὸ κατρακύλισμά τους πρὸς τὸ συμβιβασμὸ καὶ μὲ τὸ Γεώργιο ἀκόμη.

Ὡστόσο τὸ ΚΚΕ ἐπιμένει ἀκόμη προτείνοντας στὰ «δημοκρατικὰ κόμματα» καὶ στὶς «δημοκρατικὲς ὀργανώσεις» τὸ σχηματισμὸν ἐνικίου πανδημοκρατικοῦ μετώπου καὶ κυβέρνησις πανδημοκρατικῆς. Ἄν αὐτὸ δὲν γίνῃ δὲν θὰ φταίει τὸ ΚΚΕ καὶ ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα τῶν εὐθυνῶν ἀπέναντι τοῦ λαοῦ θὰ κριθοῦν ὅλοι κατὰ τὰ ἔργα τους.

Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ εἶνε βέβαιον, εἶνε πῶς τὸ ΚΚΕ σὲ καμιά περίπτωσι δὲν θὰ προδώσῃ τὴν ἱστορικὴν του ἀποστολὴν καὶ θὰ κἀνῃ τὸ χρέος του ἀπέναντι τοῦ λαοῦ ὡς τὸ τέλος, μὲ ὅλα τὰ μέσα ποὺ ἔχει στὴ διάθεσίν του.

2ο. Τὸ ΚΚΕ ζητάει νὰ γίνῃ δημοψήφισμα ἐλεύτερον, γιὰ νὰ ἐκφράσῃ ὁ ἐλληνικὸς λαὸς τὴ θέλησίν του ἀπάνω στὸ πολιτικὸν πρόβλημα, σύμφωνα μὲ τὴν ἀρχὴ τῆς αὐτοδιάθεσις τῶν λαῶν καὶ τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, ποὺ γιὰ τὴν ἐπικράτησίν τους διεξάγεται ὁ σημερινὸς πόλεμος, ὅπως διακήρυξαν τὰ ἐνωμένα ἔθνη καὶ μὲ τὸ χάρτη τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ μὲ τὶς συμμαχικὰς συμφωνίας. Πρὸς τὶς ἀρχὰς ὅμως αὐτὰς εἶνε ἀπόλυτα ἀσυμβίβαστη ἡ παρουσία τοῦ Γεωργίου Γλύξμπουργκ στὴν Ἑλλάδα. Καὶ γιὰ αὐτὸ ὅποιος ἐπιμένει νὰ ἐκφραστεῖ ἡ θέλησις τοῦ λαοῦ μὲ τὴν παρουσία τοῦ Γλύξμπουργκ σὰν «συνταγματικῆς κεφαλῆς τοῦ ἐλληνικοῦ κράτους», θέλει ἀπὸ τὰ πρὶν νὰ νοθέψῃ τὴν ἐκφρασὴν τῆς λαϊκῆς θέλησις καὶ οὐσιαστικὰ τορπιλλίζει τὶς ἀρχὰς ποὺ διακηρύχτηκαν ἀπὸ τὰ ἐνωμένα ἔθνη.

3ο. Τὸ ΚΚΕ ζητάει νὰ ἀποκατασταθοῦν ἀπόλυτα καὶ νὰ κατοχυρωθοῦν ἀπόλυτα οἱ λαϊκὲς ἐλευθερίες, νὰ τιμωρηθοῦν οἱ ἐγκληματίες τῆς δικτα-

τορίας και του πολέμου, οί κάθε λογής προδότες και συνεργάτες τῶν καταχτητῶν, νὰ ἀποκατασταθοῦν τὰ θύματα τῆς διχτατορίας, τοῦ πολέμου και τῆς ξενικῆς κατοχῆς και νὰ προστατευτεῖ ὁ λαὸς και ν' ἀνακουφιστεῖ ἄμεσα ἀπὸ τὰ τρομερὰ δεινά, ποὺ ὑπόφερε.

4ο. Τὸ ΚΚΕ ζητάει νὰ παραμείνει σεβαστή, ἡ τοπικὴ αὐτοδιοίκηση, ὅπως ἄρχισε νὰ διαμορφώνεται στὴν ἐλεύθερη Ἑλλάδα και νὰ γίνῃ τὸ βᾶθρο, ποὺ ἀπάνω σ' αὐτὸ νὰ οἰκοδομηθεῖ ἡ ἐσωτερικὴ διακυβέρνηση τῆς χώρας μετὰ τὸν πόλεμο.

5ο. Τὸ ΚΚΕ ζητάει νὰ γίνουν στὸ συντομότερο διάστημα ἐκλογὲς συνταχτικῆς ἐθνοσυνέλευσης, ὅπου ὁ λαὸς νὰ πεῖ τὴ θέλησή του γιὰ τὸ εἶδος τῆς δημοκρατίας, ποὺ θέλει νὰ κυβερνηθεῖ.

6ο. Τὸ ΚΚΕ ζητάει ἀπάνω στὴν ἴδια βάση γιὰ τὴν ἐξασφάλιση και τὴν κατοχύρωση τῶν ἀρχῶν τῆς λαϊκῆς αὐτοδιάθεσης και τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, νὰ ὀργανωθοῦν οἱ ἐθνικὲς δυνάμεις τοῦ στρατοῦ και τῶν σωμάτων ἀσφάλειας. Ὁ ἐλληνικὸς στρατὸς πρέπει νὰ εἶνε ἐθνικὸς λαϊκὸς στρατὸς, ὑπέρτατη ἐγγύηση γιὰ τὴν ἐξωτερικὴ και τὴν ἐσωτερικὴ λευτεριά και ὄχι ὄργανο ἐπιβολῆς, ἀντιλαϊκῶν συμφερόντων. Καὶ τὰ σώματα τῆς ἀσφάλειας πρέπει νὰ εἶνε ἐγγύηση, τῆς ἐσωτερικῆς λευτεριάς και τῆς ἐπιβολῆς τῆς λαϊκῆς θέλησης και ὄχι ὄργανα ταξικῶν συμφερόντων και ὀλιγαρχικῆς ἐκμετάλλευσης.

Τὸ ΚΚΕ ἀγωνίζεται γιὰ ν' ἀνοίξει στὸ λαὸ τὸ δρόμο τῆς πραγματικῆς του ἀπολύτρωσης ἀπὸ κάθε ἐξάρτηση. Ὅσοι εἶνε πραγματικοὶ φίλοι τοῦ λαοῦ δὲν μποροῦν παρὰ νὰ εἶνε μὲ τὸν ἕνα ἢ μὲ τὸν ἄλλο τρόπο, σύμμαχοι, συνεργάτες, συναγωνιστές, τοῦ ΚΚΕ. Καὶ αὐτὸ ἐπίσης εἶνε σήμερα τὸ πραγματικὸ κριτήριον και γιὰ τὶς θεωρίες και γιὰ τὶς πολιτικὲς ἐνέργειες ὄλων ἐκείνων, ποὺ θέλουν νὰ εἶνε ἡγέτες τοῦ λαοῦ.

Και ἡ κατ' ἀρχὴν ἀρνηση συνεργασίας μὲ τὸ ΚΚΕ και ἡ καταπολέμησή του μὲ τὰ ἄτιμα μάλιστα μέσα τῆς ψευτιάς, τῆς συκοφαντίας και τῆς πλαστογραφίας, ἀποτελεῖ γιὰ τὸν ἐλληνικὸ λαὸ ἀλάνθαστο τεκμήριον γιὰ νὰ κρίνει τοὺς πραγματικοὺς φίλους του και νὰ τοὺς ξεχωρίζει ἀπὸ τοὺς φανεροὺς ἢ κρυφοὺς ἐχτροὺς του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

(Ἐδῶ σταματᾷ τὸ χειρόγραφο).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

I.—ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ Δ. ΓΛΗΝΟΥ

[Ο Δ. Γληνός, σαν μέλος της γραμματείας του Πολιτικού Γραφείου του ΚΚΕ, είχε οριστεί εισηγητής στη 10η ολομέλεια της Κεντρικής Έπιτροπής, που συνήλθε στην Αθήνα το Γενάρη του 1944. Στις 17 Δεκέμβρη 1943 μπήκε στην κλινική για να εγχειριστεί. Δεν είχε ακόμα ετοιμάσει την εισήγησή του, είχε όμως καταρτίσει το σχέδιό της, που το παράδωσε την ίδια μέρα στη γραμματεία του Π. Γ. Το σχέδιο αυτό είχε το τελευταίο κείμενο του Γληνού και δημοσιεύτηκε στην πρώτη έκδοση της μελέτης αυτής (σ. 27 - 28)].

ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΜΙΑΝ ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΟΡΕΣΤΗ (=Δ. ΓΛΗΝΟΥ)

ΣΤΗΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Εισαγωγή.—Η σημασία της σημερινής ολομέλειας. Σκοπός της να αναμετρήσει την πορεία ενός χρόνου, την εφαρμογή της πολιτικής γραμμής του Κ. μέσα στην εξέλιξη των γεγονότων, να βγάλει διδάγματα και να θέσει καθήκοντα, που θα κάνουν το Κ. ικανό ν' ανταποκριθεί στην ιστορική του αποστολή άπάνω στην πιο κρίσιμη ώρα της ιστορίας μας.

Κεφ. Α'—Ποιές γραμμές και ποια καθήκοντα είχε καθορίσει η Πανελλαδική Συνδιάσκεψη του περασμένου Δεκέμβρη.

Κεφ. Β'—Η πορεία του πολέμου και η εξέλιξη της διπλωματικής κατάστασης μέσα στο 1943.

- Οι ρούσικες νίκες.
- Το τέλος του πολέμου στην Αφρική.
- Ο πόλεμος στην Ιταλία.
- Η κατάρρευση του φασισμού.
- Ο υποβρύχιος πόλεμος.
- Ο έναέριος πόλεμος.
- Από την Καζαμπλάνκα ως την Τεχεράνη.

Κεφ. Γ'—Η διάλυση της Γ' Διεθνούς.—Η σημασία της.

Πώς την αντιμετώπισε το Κ. Πώς καθόρισε τη γραμμή του το Κ.

Κεφ. Δ'—Η εξέλιξη του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα.

‘Ο ΕΛΛΑΣ, ἡ ὀργάνωσή του, ἡ ἀνάπτυξή του. Οἱ ἀγῶνες του. Τὸ δια-
συμμαχικὸν σύμφωνο.

Οἱ ἄλλες ὀργανώσεις.—‘Ο Ζέρβας καὶ ὁ ΕΔΕΣ.—‘Η σύγκρουση.

‘Η ΕΚΚΑ καὶ ὁ Ψαρός.—Οἱ προδοσίαι τῶν βασιλικῶν. Παπαδόγκω-
νας κ.λ.π.

Οἱ ἐκκαθαριστικαὶ ἐπιχειρήσεις τῶν γερμανῶν.—‘Η σημερινὴ κατάστασις
τοῦ ΕΛΛΑΣ.

Κεφ. Ε’—‘Η ὀργάνωσις τῆς αὐτοδιοικήσεως στὴν Ἑλ. Ἑλλάδα καὶ οἱ
προοπτικαὶ τῆς.

Κεφ. ΣΤ’—‘Ο ἀγῶνας τοῦ λαοῦ στὶς πόλεις γιὰ τὴν ἐπιβίωσίν του
καὶ γιὰ τὰ ἐθνικὰ ζητήματα.

‘Η 5 τοῦ Μάρτη. 22 Ἰουλίου. . . .

Κεφ. Ζ’—Οἱ προσπάθειαι τοῦ Κ. γιὰ τὴν ἐθνικὴν ἐνότητα.

Οἱ διαπραγματεύσεις μετὰ τὰ κόμματα καὶ ἡ στάσις τους.

Οἱ διαπραγματεύσεις μετὰ τὶς δυναμικὰς ὀργανώσεις.

Οἱ κατηγορίαι γιὰ μονοπώλησιν τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ ἀγῶνα.

Κεφ. Η’—‘Η συγκέντρωσις τῆς ἀντίδρασης. ‘Η ἀπεργία τοῦ Αὐγού-
στου - ξέσπασμα τῆς ἀντίδρασης.

— Οἱ καταχτητῆς.— ‘Η κυβέρνησις Ράλλη-Ταβουλάρη.— Τὰ σώματα
τῆς ἀσφάλειας καὶ τὰ τάγματα τῶν εὐζώνων.

— ‘Η πλουτοκρατία— ὁ σκοτεινὸς ὑποκινητῆς τῆς ἀντίδρασης.— ‘Ο
ταξικὸς χαρακτήρας τῆς ἀντίδρασης.

— Οἱ δυναμικὰς ὀργανώσεις.

— Οἱ πράχτορες τοῦ Γλύξμπουργκ.

— Τὰ κόμματα.

— Κύριος ὑπονομευτῆς τῆς ἐθν. ἐνότητος ὁ Γ. Γλύξμπουργκ.

— ‘Η στάσις τῆς Ἀγγλίας.— Οἱ προσπάθειαι τῆς ἀντίδρασης νὰ χωρί-
σει τὸν ἐλληνικὸν λαὸν εἰς ἀγγλόφιλλους καὶ μὴ.— ‘Η θέσις τοῦ Κ. ἀπέναντι
τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν συμμάχων.

Κεφ. Θ’—‘Η ἀνάπτυξις τοῦ ΚΚΕ, τοῦ ΕΑΜ, τοῦ ΕΕΑΜ, τῆς ΕΠΟΝ
ἀπὸ πέρσι ὡς σήμερα.

Κεφ. Ι’—‘Η ἀντιμετώπισις τῆς ἀντίδρασης. Τὸ ΚΚΕ στὸ πλευρὸν τοῦ
λαοῦ καὶ ἡ μαζικὴ πάλη.

Κεφ. ΙΑ’—‘Η πολιτικὴ γραμμὴ τοῦ Κ. μέσα στὶς σημερινὰς συνθήκας.

Τὸ ἐθνικὸν ζήτημα καὶ τὸ ΚΚΕ, τὸ πολιτειακὸν ζήτημα καὶ τὸ ΚΚΕ.

‘Η λαϊκὴ δημοκρατία.

Νέα ἐκκλήσις γιὰ ἐθνικὴν ἐνότητα.

Κεφ. ΙΒ'— Κριτική τῆς πορείας τῶν ἀγώνων μας. Οἱ ἀδυναμίες καὶ τὰ λάθη μας.

Τὸ ὕψος τῶν περιστάσεων. Ἡ μεγάλη δοκιμασία. Τὸ Κ. δίνει ἐξετάσεις μπροστὰ στὸ λαό.

Ἐξτρεμισμός, ὁ μεγαλύτερος κίνδυνος. Δεξιῆς παρεκκλίσεις. Ὀργανωτικὲς ἀδυναμίες. Ἐλλειψὴ στελεχῶν.

Κεφ. ΙΓ'— Καθῆκοντα ποὺ μπαίνουν μπροστὰ στὸ Κ. στὴ σημερινὴ κρίσιμη ὥρα.

— Ἡ νέα ἀπευθύνῃ θέση τοῦ Κ. μέσα στὴν πολιτικὴ ζωὴ τῆς χώρας.

— Νέα ὀργάνωσις.— Ἡ συνοχὴ τοῦ Κ., ἡ πειθαρχία, ἡ ἐνιαία κατεύθυνσις.

Ποιότητα καὶ ποσότητα, αὐστηρὸς αὐτοέλεγχος. Αὐστηρὴ τήρησις στὴν ἐφαρμογὴ τῆς πολ. γραμμῆς. Μόρφωσις τῶν μελῶν.

— Τὸ Κ. κοντὰ στὸ λαό.— Ἀδιάκοπος καὶ πλατὺς διαφωτισμὸς τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ.

— Στενὴ συνεργασία μὲ τὶς μαζικὲς ὀργανώσεις. (ΕΛΑΣ, ΕΑΜ, ΕΕΑΜ, ΕΠΟΝ, ΕΟΑΛ).

— Συγκέντρωσις τοῦ ἀριστερισμοῦ.— Στενὴ συνεργασία μὲ τὰ συγγενῆ κόμματα.

— Σταθερὴ πορεία πρὸς τὴ λαϊκὴ δημοκρατία.

II.—Η ΟΧΤΩΒΡΙΑΝΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

[Στην «Κομμουνιστικήν Ἐπιθεώρηση» (τεῦχος 19, Νοέμβρης 1948, ἀφιερωμένο στην Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση, σ. 9 - 11) ὁ Δ. Γληνὸς δημοσίευσε, μὲ τὸν τίτλο : «Ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση καὶ τὸ ἐθνικὸ πρόβλημα», τὸ παρακάτω ἄρθρο, ποὺ τὸ ἀναδημοσιεύουμε ἐδῶ γιατί συμπληρώνει τὶς σκέψεις τοῦ πάνω στὸ ἐθνικὸ πρόβλημα].

Τὸ ἐθνικὸ πρόβλημα καλύτερα θὰ τ' ὀνομάζουμε πρόβλημα τοῦ ἐθνισμοῦ ἢ πρόβλημα τῶν ἐθνοτήτων. Τὸ πρόβλημα τοῦτο δημιουργήθηκε μὲ τὴν ἀνάπτυξη τῶν ἀστικῶν παραγωγικῶν σχέσεων. Βέβαια ἡ ἔννοια «ἔθνος» εἶνε πολὺ παλαιὰ καὶ παρουσιάζεται καὶ στὸν Ὅμηρο. Μὰ ὅπως κάθε ζωντανὴ ἔννοια, ἀλλάζει περιεχόμενο μὲ τὴν ἀλλαγὴ τῆς ἀντικειμενικῆς πραγματικότητος, ποὺ ἐκφράζει. Καὶ σήμερα, ὅταν μιᾶμε γιὰ ἔθνος, ἐννοοῦμε τὶς ὁλότητες τῶν ἀνθρώπων, ποὺ παρουσιάζουν βέβαια ὀρισμένα κοινὰ γνωρίσματα στὸ πνευματικὸ ἐποικοδόμημα (γλῶσσα, ἥθη καὶ ἔθιμα, κοινὴ ἱστορικὴ συνείδηση, συνείδηση αἱματοσυγγένειας, ποὺ δὲν ἀνταποκρίνεται πάντα στ' ἀντικειμενικὰ δεδομένα), προσπάντων ὅμως παρουσιάζουν μιὰ κοινὴ οἰκονομικὴ διάρθρωση, ποὺ βασιίζεται στὸν καπιταλιστικὸ τρόπο παραγωγῆς.

Τὸ ἐθνικὸ ζήτημα ἐκδηλώθηκε μὲ τὴ μορφή ἐθνικοαπελευθερωτικῶν ἐξεγέρσεων, ἐπαναστάσεων, ἐθνικῶν πολέμων ποὺ γεμίζουν τὴν ἱστορία τῆς Εὐρώπης ἀπ' τὴ μεγάλη Γαλλικὴ Ἐπανάσταση τοῦ 1789 ὡς τὸ γαλλο-γερμανικὸ πόλεμο τοῦ 1870 - 71. Ὡστόσο ἡ ἀστικὴ τάξη στάθηκε ἀνίκανη νὰ λύσει τὸ ἐθνικὸ πρόβλημα καὶ νὰ δημιουργήσει συνθηκὲς ἐλεύτερες, ἀβίαστης ἀνάπτυξης τῶν διαφόρων ἐθνοτήτων. Γιατί ἡ οἰκονομικὴ διάρθρωση πάνου στὴν ὁποία ἀναπτύσσεται τὸ ἐθνικὸ ζήτημα μέσα στὰ ἀστικά πλαίσια ἔχει δυὸ κύρια γνωρίσματα: τὴν ἀστικὴ κυριαρχία στὸ ἐσωτερικόν, τὸν ἀνταγωνισμό συμφερόντων μὲ τὸ ἐξωτερικόν. Ἀπὸ τὰ γνωρίσματα αὐτὰ καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ τὸ δεύτερο, μὲ τὴν ἀνάπτυξη τῶν καπιταλιστικῶν ἀνταγωνισμῶν, πηγάζει ἡ ἐθνικὴ ἀποκλειστικότητα, δηλαδὴ ἡ τάση νὰ κυριαρχήσει ἀπόλυτα ἓνα ἔθνος μέσα στὸν οἰκονομικὸ χῶρο, ποὺ κατέχει καὶ ν' ἀπλώσει τὸ χῶρο αὐτὸν σὲ βάρους ἄλλων ἐθνῶν. Ἀποτέλεσμα τῆς τάσης αὐτῆς εἶνε πρῶτο ἡ ἀδιάκοπη προσπάθεια γιὰ κατάπνιξη, ἀφομοίωση ἢ ἐκτοπισμὸν κάθε ἄλλης ἐθνότητος μέσα στὸν ἐθνικὸ χῶρο, ἢ προσπάθεια νὰ συμπέσουν οἱ ἔθνοιες ἔθνος καὶ κράτος ἀστικὸ καὶ δεύτερο, οἱ ἀδιάκοποι ἀνταγωνισμοὶ καὶ

οι πόλεμοι με τὰ γειτονικά ἔθνη. Ἔτσι γίνεται ἀδύνατη ἡ λύση τοῦ ἐθνικοῦ προβλήματος στὰ ἀστικά πλαίσια καὶ στὴν ἱμπεριαλιστική περίοδο. Τὰ μεγάλα καὶ ἰσχυρὰ συγκροτημένα καὶ καπιταλιστικά ὑπερώριμα ἔθνη διατυπώνουν ἀνοιχτὰ τὴν ἀξίωση νὰ καταπνίξουν τὶς μικρὲς ἐθνότητες, ἀπορροφώντας τὶς μέσα στὸ δικό τους «ζωτικό χῶρο». Αὐτὴ εἶνε ὡμὰ ἐκφρασμένη ἡ πολιτικὴ τοῦ φασισμού καὶ τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ καὶ αὐτὸ εἶνε τὸ νόημα τῆς «Εὐρώπης» τῶν χιτλερικών. Ὁ ἱμπεριαλιστικὸς ἐθνικισμὸς φτάνει στὴν ἀναίρεση τῆς ἐθνότητος ὅλων τῶν μικρότερων ἐθνικῶν συγκροτημάτων.

Ἐντελῶς διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν ἀστικὴ ἔννοια τοῦ ἐθνισμοῦ εἶνε ἡ σοσιαλιστικὴ ἀντίληψη τῆς ἔννοιας «ἔθνος». Μέσα στὸ σοσιαλιστικὸ ἔθνος λείπει πρῶτα-πρῶτα ἡ ἐσωτερικὴ κυριαρχία μιᾶς τάξης ἀπάνω στὶς ἄλλες. Τὸ ἀστικὸ «ἔθνος» εἶνε ἀναπόσπαστο ἀπὸ τὴν ἀστικὴ κυριαρχία ἀπάνω στοὺς ἐργάτες καὶ ἀγρότες καὶ τὰ φτωχὰ στρώματα τῆς πόλης. Ὅταν ὁ ἀστὸς μιλάει γιὰ «πατρίδα» συνδέει τὴν ἔννοιαν αὐτὴν ἀναπόσπαστα μὲ τὴν κυριαρχία τῆς τάξης του. Ἀμὰ αὐτὴ κινδυνεύει, αὐτὸς εἶνε ἔτοιμος καὶ ἀποικία ἀκόμη νὰ κάμει τὴν πατρίδα του, νὰ τὴν παραδώσει σὲ μιὰ ὁποιαδήποτε ξένη κυριαρχία, ἀρκεῖ αὐτὴ νὰ τοῦ ἐξασφαλίζει τὴν ἐκμετάλλεψή τῶν ὁμοεθνῶν του ἐργατῶν, ἀγροτῶν καὶ μικροαστῶν. Τέτια παραδείγματα ζοῦμε καὶ τούτῃ τῇ στιγμῇ στὴ χώρα μας, ὅπου μέσα στὶς τάξεις τῶν ἐλλήνων καπιταλιστῶν πολὺ συμπαθητικὰ καὶ σὰν ὕστατη ἐλπίδα γλυκειὰ ἀτενίζεται τὸ ἐνδεχόμενον νὰ μετατραπῆ καλύτερα ἢ Ἑλλάδα σὲ ἀποικία ἐγγλέζικη παρὰ νὰ γίνῃ χώρα σοσιαλιστικὴ.

Ἡ σοσιαλιστικὴ πατρίδα καὶ τὸ σοσιαλιστικὸ ἔθνος εἶνε ἐντελῶς ἀπαλλαγμένα ἀπὸ τὴν ἀντίληψη αὐτὴ τῆς ἐσωτερικῆς κυριαρχικῆς σχέσης καὶ ἐκμετάλλεψης. Μὰ συνάμα εἶνε ἀπαλλαγμένα καὶ ἀπὸ τὴν ἔννοια τῆς κυριαρχίας καὶ ἐκμετάλλεψης τῶν ἄλλων ἐθνῶν. Καὶ ἓνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα κοσμοϊστορικὰ κατρθώματα τῆς Ὀκτωβριανῆς Ἐπανάστασης εἶνε τὸ πὼς ἐδημιούργησε στὴν πραγματικότητα τὴν ἔννοια τούτῃ τῆς σοσιαλιστικῆς ἐθνότητος καὶ τῆς σοσιαλιστικῆς πατρίδας.

Κάτω ἀπ' τὴν φεουδαρχοαστικὴ τυραννία τῆς τσαρικῆς Ρωσίας καταπιέζονταν φριχτὰ ὅλα τὰ ἔθνη, ποὺ κατοικοῦσαν μέσα στὸ χῶρον τῆς Ρούσικης αὐτοκρατορίας. Κατὰ ἑκατοντάδες καὶ χιλιάδες σάπιζαν στὶς φυλακὲς καὶ τὶς ἐξορίες οἱ δασκάλοι, ποὺ τολμούσαν νὰ διδάξουν κρυφὰ τὴ γλῶσσα τοῦ ἔθνους των. Τεράστιο πρόβλημα καταπιεζομένων ἐθνοτήτων ἔβραζε κάτω ἀπὸ τὴν τσαρικὴ τυραννία. Καὶ τὸ πρόβλημα αὐτὸ ἦταν φυσικὸ νὰ ξεσπάσει μὲ τὴν Ὀκτωβριανὴ Ἐπανάσταση. Καὶ ἦταν ἐπίσης φυσικὸ κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιβολὴ τῶν ἀστικῶν ἐνοιῶν γιὰ ἔθνος καὶ πατρίδα νὰ ξεσπάσουν χωριστικὰ κινήματα. Καὶ τὰ ἀστικά στρώματα τῶν ἐθνῶν ποὺ ζοῦσαν κάτω ἀπὸ τὴν τσαρικὴ τυραννία νὰ θελήσουν νὰ παρασύρουν τὰ ἔθνη τους στὰ

νά ιδρύσουνε κράτη ανεξάρτητα με όλα τὰ ἐπακόλουθα ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν ἀνταγωνισμῶν, πού βλέπουμε στὴν ἄλλη ἀστοκρατούμενη Εὐρώπη. Ἐπειδὴ ὁμως ἡ Ὀχτωβριανὴ Ἐπανάσταση ἦτανε σοσιαλιστικὴ καὶ ὄχι ἀστική, τὸ πρόβλημα τῶν ἐθνοτήτων ἐλύθηκε στὴ Σοβ. Ἐνωση κατὰ ἐντελῶς διαφορετικὸ τρόπο.

Τὸν τύπο γιὰ τὴ λύση τοῦ προβλήματος τὸν ἔδωκε ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ Στάλιν: «Ὁ σοσιαλιστικὸς πολιτισμὸς εἶνε ἐθνικὸς στὴ μορφή, σοσιαλιστικὸς στὸ περιεχόμενον». Σύμφωνα μετὰ τὸν τύπον αὐτὸν ἑκατὸν ἐξῆντα τόσες διαφορετικὲς ἐθνότητες, πού ζούσανε μέσα στὸ χῶρο τῆς Σοβ. Ἐνωσης κατάχτησαν ἀμέσως καὶ ὀλοκληρωτικὰ, χωρὶς κανένα καταναγκασμὸ, χωρὶς κανέναν ἀνταγωνισμὸ, ὀλοκληρῶς τὴν ἐθνικὴν λευτεριά τους, ἀκόμη καὶ τὸ δικαίωμα ν' ἀποσκιστοῦν ἀπὸ τὴ Σοβ. Ἐνωση καὶ νά ιδρύσουν ἰδιαίτερα κράτη. Κάθε ἐθνότητα καὶ ἡ πιὸ μικρὴ καὶ ἡ πιὸ καθυστερημένη κατάχτησε τὸ δικαίωμα ν' αὐτοδιοικηθεῖ σύμφωνα μετὰ τὰ τοπικὰ ἥθη καὶ ἔθιμα, νά καλλιεργήσῃ τὴ γλῶσσα της καὶ τὸν ἐθνικὸν πολιτισμὸν της, τὰ τραγούδια της, τὴ λογοτεχνία της, τὴ παραδόσεις της, τὴ θρησκεία της, νά κρατήσῃ κάθε ἐθνικὴ ἰδιοτυπία καὶ ἰδιομορφία. Γλῶσσες, πού μιλιούνταν ἀπὸ λίγες δεκάδες χιλιάδες ἀνθρώπους, πού δὲν εἶχαν ἀκόμη γραφεῖ ποτέ, ἀπόχτησαν μετὰ τὴ βοήθεια τοῦ κράτους ἀλφάβητο, γραφτὸ λόγον, βιβλία, ἐφημερίδες, περιοδικὰ. Ὅλοι οἱ ἐθνικοὶ πολιτισμοὶ ἀνθίσαν ἐντελῶς ἐλεύτερα. Στὰ σχολεῖα, στὰ δικαστήρια, στὰ θεάτρα τους μπῆκε ἡ ἐθνικὴ τους γλῶσσα. Ἰδρύθησαν διδασκαλεῖα γιὰ ὅλες τὶς ἐθνότητες, ἄρχισαν νά ζωντανεύουν οἱ ἐθνικοὶ πολιτισμοί, νά καταγράφεται ὁ λαογραφικὸς τους πλοῦτος, τὰ καλλιτεχνικὰ τους δημιουργήματα, οἱ ἐθνικὲς φορεσιές, οἱ χοροὶ, ἡ μουσικὴ τους, τὰ βιοτεχνικὰ μοτίβα τους. Ἀπόλυτος σεβασμὸς σὲ κάθε ἐθνικὴ ἰδιομορφία, πού θεωρήθηκε πλουτισμὸς τῆς ζωῆς, ἐνῶ ἡ καταπίεσὴ τους, στένεμα τῆς ζωῆς, κανενὸς εἴδους ἰσοπεδωτισμὸς, κανενὸς εἴδους ὁμοιομορφία, κανενὸς εἴδους καταπίεση. Ἐντελῶς τὸ ἀντίθετο ἀπ' ὅτι συμβαίνει μέσα στὰ ἀστικά κράτη. Καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά ἡ σοσιαλιστικὴ βάση τῆς ζωῆς, κατάργηση τῆς ἐκμετάλλευσης ἀνθρώπου ἀπὸ ἀνθρώπου, λαοῦ ἀπὸ λαό, κατάργηση τῆς ταξικῆς κυριαρχίας, ἐνιαῖος σοσιαλιστικὸς πολιτισμὸς. Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα; Ὅλα τὰ χωριστικὰ κινήματα, πού παρουσιάστηκαν στὴν ἀρχὴ ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα τῶν ἀστικῶν τάξεων ἔσβησαν αὐτόματα.

Ὅλες οἱ ἐθνότητες, πού ζοῦν μέσα στὸν ἀπέραντο σοβιετικὸν χῶρον ἔνοιωσαν πῶς ἡ μορφή αὐτὴ τῆς συμβίωσης εἶνε ἡ μόνη, πού περισώζει τὸν ἐθνισμὸν καὶ μετατρέπει τὴν ποικιλομορφία σὲ μιὰν ἀνώτερη σύνθεση καὶ δημιουργεῖ τεράστιες καὶ ἀπέραντες δυνατότητες ἀνάπτυξης γιὰ κάθε λαό. Ἐτσι ὅλοι οἱ σοβιετικοὶ λαοὶ ἔνοιωσαν βαθειὰ τὴ Σοβ. Ἐνωση σὰν τὴν ἀληθινὴν μεγάλην πατρίδα τους, ἐνώθησαν ὀλοψυχα συναμεταξύ τους καὶ

παρουσίασαν μπροστά στὰ ἑκθαμβὰ μάτια τοῦ κόσμου τὸ θαυμαστὸ ὄραμα, ποὺ βλέπουμε σήμερα. Ἑκατὸν ἑξήντα καὶ πλέον ἐθνότητες νὰ μάχονται σὰν ἓνας ἄνθρωπος, ἡρωϊκὰ γιὰ νὰ σώσουν τὴν πολύτιμη καὶ πολυαγάπητη μητέρα, τὴ σοβιετικὴ τους πατρίδα ἀπὸ τὸν ξένο καὶ βάρβαρο κατακτητὴ.

Ἔτσι ἔλυσε ὀριστικὰ τὸ ἐθνικὸ πρόβλημα ἡ Ὀχτωβριανὴ Ἐπανάσταση μέσα στὴν περιοχὴ τοῦ ἐνὸς ἑαυτοῦ τῆς γῆς.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΥ

III.—ΤΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟ ΕΘΝΟΣ

[Στὸ ἴδιο τεῦχος τῆς «Κομ. Ἐπιθεώρησης» (σ. 18 — 20) ὁ Δ. Γληνὸς δημοσίευσε, μὲ τὸν τίτλο: «Ὁ διεθνιστικὸς χαρακτήρας τῆς Ὀχτωβριανῆς Ἐπανάστασης», τὸ παρακάτω ἀρθρο, ὅπου ἐξετάζονται οἱ νέες μορφές πανανθρώπινης συμβίωσης, ποὺ δημιούργησεν ἡ Ὀχτωβριανὴ Ἐπανάσταση καὶ οἱ ἔννοιες τοῦ σοσιαλιστικοῦ ἔθνους καὶ τοῦ σοσιαλιστικοῦ διεθνισμοῦ].

Ἄπο διπλὴν ἀποψη ἡ Ὀχτωβριανὴ Ἐπανάσταση ξεπερνάει τὰ σύνορα τῆς χώρας, ὅπου διαδραματίστηκε καὶ ἀπλώνεται ἀπάνω σ' ὅλα τὰ ἔθνη τῆς γῆς. Ἄπο τὴ μιὰ μεριά εἶνε ἐπανάσταση προλεταριακὴ, λαϊκὴ καὶ σὰν τέτια εἶνε ἕνας κρίκος στὴν ἀλυσίδα ὄλων τῶν ἐπαναστατικῶν κινήματων, ποὺ γεννήθηκαν μέσα στοὺς κόλπους τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας ἀπο τὴν ταξικὴν ἀντίθεση ἀνάμεσα στὴν ἀστοκρατία καὶ τὶς ἐργαζόμενες μάζες τῶν λαῶν, ποὺ εἶνε θύματα τῆς καπιταλιστικῆς ἐκμετάλλευσης. Καὶ εἶνε τὸ πρῶτο ἐπαναστατικὸ κίνημα, ποὺ ἐπεκράτησε σὲ μιὰν ἀπέραντη χώρα, στὸ ἕνα ἕκτο τῆς γῆς καὶ δημιούργησε τὴ πρώτη σοσιαλιστικὴ κοινωνία τοῦ κόσμου. Γι αὐτὸ ἔγινε ὁ δάσκαλος καὶ ὁ καθοδηγητὴς τῆς ἐπανάστασης σ' ὅλες τὶς χώρες τῆς γῆς. Ἡ Τρίτη Διεθνὴς, ποὺ ἰδρύθηκε στὰ 1919 ἦταν τὸ ἀναγκαστικὸ ἐπακόλουθο τῆς Ὀχτωβριανῆς Ἐπανάστασης καὶ στάθηκε ὁ φάρος, ποὺ καθοδήγησε ἀπο τότε τὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα σ' ὅλες τὶς χώρες τῆς γῆς, ὅπου τὸ προλεταριάτο εἶχε φτάσει σὲ τέτιαν ἀνάπτυξη καὶ συνειδητοποίηση, ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ μπεῖ στὸν ἀγῶνα μὲ τὰ ὀργανωμένα πρωτοποριακὰ στοιχεῖα του, μὲ τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα.

Καὶ ὁ δεσμὸς ἀνάμεσα στὰ κομμουνιστικὰ κόμματα ὅλου τοῦ κόσμου, ποὺ σφυρηλατήθηκε μέσα στὴ φωτιὰ τῶν ἀγῶνων, καὶ τώρα ἀκόμη, ποὺ ἡ Τρίτη Διεθνὴς, ἀφοῦ ἐπαιξε τὸν ἱστορικὸ τῆς ρόλο αὐτοδιαλύθηκε, παραμένει μέσα στὴν ἐνότητα τῆς μαρξιστικῆς - λενινιστικῆς σταλινικῆς θεωρίας καὶ μέσα στὴν ἀκατάλυτην ἀλληλεγγύη τοῦ προλεταριάτου καὶ τῶν λαϊκῶν μαζῶν, ποὺ σ' ὅλες τὶς χώρες τῆς γῆς ἀγωνίζονται γιὰ τὴν ἀπολύτρωσίν τους. Ἔτσι ἡ Ὀχτωβριανὴ Ἐπανάσταση ἔχει κιόλας δημιουργήσει μιὰ ὑπερεθνικὴν ἐνότητα ὄλων τῶν λαῶν καὶ αὐτὴ θὰ εἶνε ἡ κινητήρια δύναμη, ποὺ θὰ πλάσει τὴ νέα μορφή τοῦ διεθνισμοῦ, ποὺ θὰ πηγάζει ἀπο τὴν ἐπικράτηση τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης σὲ πολλὰς χώρες μετὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον. Ἄπο τὴν ἄλλη μεριά ἡ Ὀχτωβριανὴ Ἐπανάσταση καὶ τὸ πρῶτο σοσιαλιστικὸ κράτος ποὺ ἐπήγασε ἀπ' αὐτήν, ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωση, ἔφερε στὸν κόσμον μιὰ νέα μορφή στὶς σχέσεις ἀνάμεσα στὰ ἔθνη. Ἐδημιούργησε

τὴν ἔννοια τοῦ σοσιαλιστικοῦ διεθνισμοῦ, σὲ ἀντίθεση πρὸς τὴν ἔννοια τοῦ ἱμπεριαλιστικοῦ, καπιταλιστικοῦ διεθνισμοῦ. Ὁ καπιταλιστικὸς διεθνισμὸς ἔχει παρουσιάσει ὡς τώρα δυὸ μορφές. Ἡ πρώτη μορφή εἶνε ὁ διακανονισμὸς τῶν σχέσεων ἀνάμεσα σὲ πραγματικὰ ἢ φαινομενικὰ ἀνεξάρτητα ἔθνη καὶ ὁ διακανονισμὸς αὐτὸς ὀνομάζεται διεθνικὸ δίκαιο, δημόσιο καὶ ἰδιωτικόν. Ἡ μορφή αὐτὴ τοῦ διεθνισμοῦ εἶνε μιὰ προσπάθεια ἀπάνω στὴ βάση τοῦ ἀπόλυτου ἀνταγωνισμοῦ τῶν συμφερόντων τῆς κάθε ἔθνικῆς ἀστοκρατίας καὶ κεφαλαιοκρατίας νὰ βρεθεῖ ἓνας τρόπος νὰ ἐξομαλύνονται μὲ γενικὰ ἀναγνωρισμένους κανόνες οἱ διαφορῆς αὐτές. Τὸ Διεθνικὸ Δικαστήριον τῆς Χάγης καὶ ἀργότερα ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν, ποὺ δημιουργήθηκε μετὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον, εἶνε τ' ἀποκορυφώματα τῆς προσπάθειας αὐτῆς. Τὸ πόσον λίγο ὅμως οἱ προσπάθειαι αὐτὲς κατόρθωσαν πραγματικὰ νὰ διακανονίσουν τὶς ἀντιθέσεις φάνηκε ἀπὸ τὸ ξέσπασμα τοῦ δευτέρου παγκόσμιου πολέμου.

Ἡ δευτέρα μορφή τοῦ καπιταλιστικοῦ διεθνισμοῦ εἶνε ὁ καθ'αυτὸ ἱμπεριαλιστικὸς διεθνισμὸς. Τὸ ἀποκορυφώμα καὶ τούτης τῆς μορφῆς ἐπρόκειτο νὰ εἶνε ἡ ἔθνικοσοσιαλιστικὴ αὐτοκρατορία τῆς Γερμανίας καὶ ἡ κωμικὴ ἀπομίμησὴ του, ἡ ρωμαϊκὴ αὐτοκρατορία τοῦ Μουσσολίνι. Ὁ ἱμπεριαλιστικὸς αὐτὸς διεθνισμὸς μὲ τὴ «νέα τάξιν» καὶ τὴ «νέαν Εὐρώπην», ποὺ πῆγαινε νὰ δημιουργήσῃ, δὲν ἤτανε τίποτε ἄλλο παρὰ ἡ ἐκμεταλλευτικὴ κυριαρχία ἑνὸς λαοῦ ἀπάνω στοὺς ἄλλους. Τί θὰ ἐσήμαινε ὁ διεθνισμὸς αὐτὸς τὸ γνῶριζαν κιόλας οἱ λαοὶ τῆς Εὐρώπης, στὰ τρία χρόνια ποὺ στενάζουν κάτω ἀπὸ τὴ βάρβαρη τυραννία τῶν φασιστῶν καὶ τῶν ἔθνικοσοσιαλιστῶν.

Ἀπέναντι σὲ τούτη τὴ μορφή τοῦ ἱμπεριαλιστικοῦ διεθνισμοῦ ὑψώνεται ὁ σοσιαλιστικὸς διεθνισμὸς. Ἐνῶ ὁ ἱμπεριαλιστικὸς διεθνισμὸς θεμελιώνεται ἀπάνω στὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν λαῶν ἀπὸ ἓνα κυρίαρχον λαὸν καὶ εἶνε μιὰ ἐπέχταση τῆς ἐσωτερικῆς ἐκμετάλλευσιν τῶν ἐργαζομένων ἀπὸ τὴν κυρίαρχην ἀστικὴν τάξιν, ὁ σοσιαλιστικὸς διεθνισμὸς θεμελιώνεται ἀπάνω στὴν ἀρχὴ τῆς κατάρτησιν τῆς ἐκμετάλλευσιν ἑνὸς λαοῦ ἀπὸ ἄλλον, ὅπως ἡ σοσιαλιστικὴ κοινωνία θεμελιώνεται ἀπάνω στὴν κατάρτησιν τῶν τάξεων καὶ τῆς ἐκμετάλλευσιν ἀνθρώπου ἀπὸ ἄνθρωπον.

Ἡ ἴδια ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωσιν, ποὺ ἔλυσε τὸ πρόβλημα τῶν ἐθνοτήτων μέσα στοὺς κόλπους τῆς μᾶς ἔδωκε κιόλας τὸν τύπον ἑνὸς ὑπερεθνικοῦ κράτους, ποὺ εἶνε ὀλότελα διαφορετικὸ ἀπὸ τὰ καπιταλιστικὰ ἱμπερία. Μὲ τὴ νίκη καὶ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ στὶς ὑπόλοιπες χώρες τῆς Εὐρώπης καὶ τοῦ ἄλλου κόσμου θὰ ἐπικρατήσῃ καὶ ἡ νέα μορφή τοῦ σοσιαλιστικοῦ διεθνισμοῦ. Εἴτε δημιουργηθοῦν καὶ ἄλλες ἀνάλογες ἐνώσεις πρὸς τὴ Σοβιετικὴ Ἐνωσιν, εἴτε παραμείνει σὲ διάφορες χώρες ἡ μονοεθνικὴ μορφή τοῦ κράτους, ἡ σοσιαλιστικὴ διεθνικὴ κοινωνία θὰ ἔχει ὀλότελα ἄλλη μορφή

και από τὰ καπιταλιστικά Ιμπερία και από τὴν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν. Οἱ διεθνικοὶ ἀνταγωνισμοὶ πρόκειται νὰ ὑποχωρήσουν ἀπέναντι στὴ διεθνικὴ σοσιαλιστικὴ ἀλληλεγγύη και τὸν διακανονισμό τῶν οἰκονομικῶν και πολιτικῶν συμφερόντων ἔξω ἀπὸ κάθε τάση γιὰ ἐκμετάλλευση και σκλαβωμὸ ἑνὸς λαοῦ ἀπὸ ἄλλον.

Ἰσοτιμία τῶν λαῶν, ἀπόλυτος σεβασμὸς τοῦ ἐθνισμοῦ και τῆς ἰδιομορφίας των, ἐναρμόνιση ἀμοιβαία τῶν συμφερόντων, διεθνικὴ ἀλληλεγγύη θὰ εἶνε οἱ ἀρχές, ποὺ θὰ διέπουν τὴ σοσιαλιστικὴ διεθνικὴ κοινωνία τῶν λαῶν.

Ἔτσι ἡ Ὀχτωβριανὴ Ἐπανάσταση ἔγινεν ἡ ἀφετηρία γιὰ νὰ δημιουργηθοῦν στὴ συνείδηση τῶν ἀνθρώπων νέες μορφές συμβίωσης. Τὸ σοσιαλιστικὸ ἔθνος εἶνε κάτι ἐντελῶς νέο ἀπέναντι στὸ ἀστικὸ ἔθνος και ὁ σοσιαλιστικὸς διεθνισμὸς κάτι ἐντελῶς νέο ἀπέναντι στὸν καπιταλιστικὸ διεθνισμό. Ἡ βασικὴ ἀρχὴ ποὺ διέπει τίς νέες αὐτὲς μορφές ποὺ ὑψώνουν τὴν ἀνθρωπότητα σ' ἓνα νέο ἀνώτερο στάδιο πολιτισμοῦ, εἶνε ἡ κατάργηση τῆς ἐκμετάλλευσης ἀνθρώπου ἀπὸ ἀνθρώπο και λαοῦ ἀπὸ ἄλλο λαό.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	Σελίς	5
ΤΑ ΣΗΜΕΡΙΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ (Διάγραμμα δλου τοῦ ἔργου ἀπὸ τὸ Δ, Γληνὸ).....	>	18
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.—Εἰκοσιπέντε χρόνια ἀγῶνες πλάι στὸ λαὸ.....	>	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'—Τὸ ἐθνικὸ πρόβλημα.....	>	19
> Β'—Τὸ πολιτικὸ πρόβλημα.....	>	28
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ. —I.—Τὸ τελευταῖο κείμενο τοῦ Γληνοῦ.....	>	36
II.—Ἡ Ὀχτωβριανὴ Ἐπανάσταση καὶ τὸ ἐθνικὸ πρόβλημα.....	>	39
III.—Τὸ σοσιαλιστικὸ ἔθνος.....	>	48